Analiza kulturnoga događanja na primjeru Đakovačkih vezova

Knežević, Andrea

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:948825

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

THE ACADEMY OF ARTS AND CULTURE IN OSIJEK

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek

zir.nsk.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT
DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI INTERDISCIPLINARNI STUDIJ
KULTUROLOGIJA, SMJER: KULTURALNI MENADŽMENT

ANDREA KNEŽEVIĆ

ANALIZA KULTURNOG DOGAĐANJA NA PRIMJERU ĐAKOVAČKIH VEZOVA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Iva Buljubašić

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT
DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI INTERDISCIPLINARNI STUDIJ
KULTUROLOGIJA, SMJER: KULTURALNI MENADŽMENT

ANDREA KNEŽEVIĆ

ANALIZA KULTURNOG DOGAĐANJA NA PRIMJERU ĐAKOVAČKIH VEZOVA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Iva Buljubašić

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU

TEMA: Analiza kulturnog događanja na primjeru Đakovačkih vezova

PRISTUPNIK: Andrea Knežević

TEKST ZADATKA:

Diplomski rad *Analiza kulturnog događanja na primjeru Đakovačkih vezova* bavi se predmetnom manifestacijom Đakovački vezovi, odnosno njenom organizacijom, razvojem, marketingom, utjecajem na razvoj identiteta i brendiranje destinacije, zadovoljstvom organizacije događanja posjetitelja i dr. Kroz strukturirani intervju sa organizatorima događanja, kao i anketni upitnik s posjetiteljima, dobiva se relevantni kritički prikaz trenutnog stanja te mogućnosti i prijedlozi za poboljšanje cjelokupne organizacije događanja.

Mentor:
Doc. dr. sc. Iva Buljubašić

_____

Predsjednik Odbora za završne i diplomske ispite:
Izv. prof. art. dr. sc. Saša Došen

_____

SAŽETAK

Đakovački vezovi njeguju tradiciju još od 1967. godine, a ustrajnim radom i očuvanjem vrijednosti manifestacije, ovo kulturno-turističko događanje hrvatskog folklornog stvaralaštva iz godine u godinu dokazuje svoju kvalitetu i ponosno brani svoje ime. Đakovo je grad posebno živ tijekom odvijanja manifestacije, a svaki novi su za grad, ali i cijelu Slavoniju i Baranju, jedan mali jubilej. U ovom radu provedeno je empirijsko istraživanje koje se temelji na strukturiranom intervjuu s organizatorima, te na anketnom istraživanju na 1050 ispitanika od kojih je 92% dosada posjetilo promatranu manifestaciju. Rezultati istraživanja ukazuju na uspješnost organizacije te na veliku privlačnost ovog događanja. Program je raznovrstan i privlačan svim dobnim skupinama, no u budućnosti je potrebno više pozornosti usmjeriti djeci i mladima. Prijedlozi se tiču i osvježenja popratnih sadržaja, većeg ulaganja u marketing i oglašavanje događanja te reorganizacije koncertnog dijela Vezova. Uvažavanjem kritika značaj i vrijednost ove manifestacije i kulturne baštine ovih krajeva zasigurno će porasti, porast će broj posjetitelja te će doprinijeti gradnji identiteta i brendiranju destinacije.

Ključne riječi: Đakovački vezovi, manifestacija, Turistička Zajednica Grada Đakova, organizacija, marketing, posjetitelji, Slavonija i Baranja

ABSTRACT

The Đakovački vezovi have been cultivating tradition since 1967, and with the constant work and preservation of the value of the manifestation, this cultural and tourist event of Croatian folklore creativity proves its quality and proudly defends its name year after year. Đakovo is an especially lively town during the event, and every new one is for the city, but also for Slavonia and Baranja, a small jubilee. In this paper, an empirical research was conducted based on a structured interview with the organizers, and on a survey of 1050 respondents, of which 92% visited the observed manifestation so far. Research results point to the success of the organization and to the great attraction of this event. The program is diverse and appealing to all age groups, but in the future more attention needs to be directed to children and young people. The proposals also concern updating the accompanying content, greater investment in marketing and advertising events, and reorganization of the concerts section. By acknowledging criticism, the significance and value of this manifestation and the cultural heritage of these regions will surely increase along with the number of visitors, contributing to the building of this destination's identity and branding.

Keywords: Đakovački vezovi, manifestations, Tourist Association of the City of Đakovo, organization, marketing, visitors, Slavonia and Baranja

Sadržaj:

SAŽETAK ..... *I*

ABSTRACT ..... *II*

1. UVOD *1*

2. GRAD ĐAKOVO *3*

2.1. Povijest Grada Đakova **3**

2.1.1. Prvi spomen Đakova 3

2.1.2. Gradska uprava 14.stoljeća i opći napredak Đakova 4

2.1.3. Gostovanje povijesnih osoba 4

2.1.4. Turska vladavina 5

2.1.5. Ubrzaniji razvoj Đakova 6

2.2. Kultura grada **7**

3. MENADŽMENT DOGAĐANJA *11*

3.1. Veličina događanja **12**

3.2. Vrste događanja **13**

3.3. Organizacijski tim **14**

4. ĐAKOVAČKI VEZOVI *15*

4.1. Što su Đakovački vezovi? **15**

4.2. Turističko društvo – osnivač Đakovačkih vezova **16**

4.3. Nastanak i organizacija prvih Đakovačkih vezova **17**

4.4. Sudionici **21**

4.5. Organizatori i pokrovitelji **23**

4.6. Financijska sredstva **23**

4.7. Marketing i priznanja **24**

4.8. Analiza jubilarnih 50. Đakovačkih vezova (2016. godine) **26**

4.8.1. Program 26

4.8.2. Organizatori, sponzori, financijska struktura 29

4.9. Organizacijski razvoj i promjene **31**

5. OPIS I REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA *33*

5.1. Cilj i svrha istraživanja **33**

5.2. Podatci – uzorak **33**

5.3. Empirijsko istraživanje 1: intervju s organizatorima **34**

5.4. Empirijsko istraživanje 2: anketa s posjetiteljima **42**

5.5. Rasprava – kritike i prijedlozi **59**

6. ZAKLJUČAK *63*

LITERATURA *65*

POPIS SLIKA *68*
POPIS TABLICA *68*
POPIS SHEMA *68*
POPIS GRAFIKONA *69*

1. UVOD

Đakovački vezovi su manifestacija koja je od 1967. godine najprije bila lokalnog karaktera, da bi ju doskora prepoznali na nacionalnoj razini te ju smjestili i na međunarodnu turističko-kulturnu kartu. Stoga, jasno je da su Đakovački vezovi danas jedna od najpoznatijih kulturnih manifestacija u Republici Hrvatskoj, čiju kvalitetu potvrđuju mnogobrojne nagrade i priznanja. To je manifestacija koja njeguje i održava tradiciju i izvornost Slavonije i Baranje, ali i ostalih krajeva Hrvatske i inozemstva. Predmet ovoga rada je kulturno događanje Đakovački vezovi, a svrha rada je prikazati u kojoj mjeri ova manifestacija pridonosi razvoju identiteta i brendiranju destinacije, kakva je organizacija događanja, te koje i u kojoj mjeri marketing strategije i marketing komunikaciju primjenjuju organizatori događanja. Cilj rada je empirijskim istraživanjem utvrditi stavove organizatora i posjetitelja manifestacije kako bi se na taj način dobila što realnija slika koja omogućuje kritički prikaz, davanje prijedloga i analizu mogućnosti poboljšanja.

Za potrebe ovoga rada podatci su se prikupljali iz primarnih i sekundarnih izvora. Potrebnu literaturu, odnosno zbornike radova za teoretski dio rada osigurao je bivši višegodišnji predsjednik folklornog odjela Đakovačkih vezova g. Mirko Knežević, a u izradi je pripomogla i dostupna literatura knjižničnih centara i internetske baze podataka. Istraživački dio rada temelji se na dva empirijska istraživanja: 1) strukturirani intervju s organizatorima manifestacije koji se sastoji od 16 pitanja za prof. Mirka Ćurića, te istih 16 pitanja za direktoricu TU TZG Đakova Mariju Burek; 2) anketno istraživanje putem online obrasca na uzorku od 1050 ispitanika, od kojih je 969 posjetitelja Đakovačkih vezova. U radu su korištene sljedeće znanstvene metode:

- metoda analize – raščlanjivanje složenih sudova, pojmova i zaključaka na njihove jednostavnije elemente, odnosno dijelove;
- induktivna metoda – induktivan način zaključivanja kojim se temeljem analize pojedinačnih činjenica dolazi do zaključka o općem sudu, a od zapažanja pojedinačnih slučajeva dolazi se do općih zaključaka;
- metoda sinteze – objašnjavanje stvarnosti putem sinteze jednostavnih sudova u složenije; način sistematiziranja znanja po zakonitostima formalne logike kao proces izgradnje teorijskog znanja od posebnog ka općem;

- metoda deskripcije – postupak jednostavnog opisivanja ili očitavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te empirijsko potvrđivanje njihovih odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja;
- metoda komparacije – metoda uspoređivanja;
- metoda kompilacije – preuzimanje tuđih rezultata znanstvenoistraživačkog rada (tuđih opažanja, zaključaka, spoznaja);
- metoda generalizacije - misaoni postupak uopćavanja; od jednog posebnog pojma dolazi se do općenitijeg (po stupnju viši od pojedinačnih);
- metoda dokazivanja – jedna od najvažnijih znanstvenih metoda čija je svrha utvrditi točnost neke spoznaje;
- deskriptivna statistika – opći zaključak o prosječnoj vrijednosti obilježja izvodi se putem obilježja neke skupine, serija pojava ili određenog broja elemenata neke skupine;
- metoda intervjua – prikupljanje podataka putem tematskog razgovora ili postavljanjem pitanja, s ciljem da se dobiveni odgovori upotrijebe u obrazovne ili znanstvene svrhe;
- metoda ankete – postupak kojim se na temelju anketnog upitnika istražuju i prikupljaju podatci, stavovi i mišljenja o predmetu istraživanja.

2. GRAD ĐAKOVO

2.1. Povijest Grada Đakova

2.1.1. Prvi spomen Đakova

„Ime Đakovo (*Dyaco*) zabilježeno je prvi put 1239.godine u ispravi hrvatsko-slavonskoga vojvode (hercega) Kolomana, brata hrvatsko-ugarskoga kralja Bele IV“ (Dean, Mažuran, 2003: 1). Izvornik isprave nije sačuvan, ali je njezin sadržaj poznat iz isprave kralja Bele IV. iz 1244., koji se odnosio na darovanje posjeda Đakovo i Brezna u Vukovskoj županiji Bosanskome kaptolu sv.Petra i biskupu Ponsi. Ovim darom društveni položaj biskupa Ponse znatno je porastao, a uvrstio ga je u red vodećih vlastelina u Slavoniji, iako je tada naseljenost vlastelinstva bila vrlo slaba, a samo Đakovo izgledalo je kao nešto veće seoce. Ovo je prvi spomen Đakova, ali se ne uzima kao vrijeme njegova osnivanja ili nastanka, već označava dosezanje određenog stupnja razvoja. Ubrzo nakon dobivanja posjeda biskup Ponsa 1250. napušta Bosnu i nastanjuje se u Đakovo. Od presudne važnosti za razvoj Đakova bila je odluka biskupa da prenese sjedište Bosanske biskupije i trajno se nastani u Đakovu, pa ono potom izrasta u dobro naseljeno i vodeće naselje svoje šire okolice. „Dok je biskup Ponsa još boravio u Bosni zaključio je 26.kolovoza 1247. godine papa Inocent IV. da Bosansku biskupiju valja podvrći Kaločkoj nadbiskupiji“ (Dean, Mažuran, 2003: 3).Toj odluci protivio se dubrovački nadbiskup, stoga je 1250.biskup Ponsa bio pozvan da iziđe pred papinski sud. Tom pozivu se nije mogao odazvati u predviđenom roku, već je to učinio kad je Biskupija u Đakovu materijalno ojačala. 1264.,na temelju predočenih dokaza, papa Urban IV. iz Italije zaključio je da Bosanska biskupija pripada Kaločkoj nadiskupiji. Biskup Ponsa pokazao se kao sposoban i odlučan čovjek brinuvši se o svećenstvu i svećeničkom podmlatku, osnivanju crkvenih župa i podizanju crkava te gradnji gospodarskih i drugih zgrada. Djelujući više od dvadeset godina postavio je temelje buduće katedralne crkve, smišljeno stvarajući uvjete da i Bosanski kaptol osnovan 1239. u Brdu (Sarajevo) prijeđe u Đakovo. Na taj način stekao je trajne zasluge i vodeće mjesto u nizu svojih nasljednika. „Utemeljujući Biskupiju u Đakovu on je neposredno utjecao i na razvoj Đakova, koje će potom prerasti u trgovište i grad, i konačno u tvrđavu“ (Dean, Mažuran, 2003: 3). Ponsin nasljednik biskup Toma ostvario je njegovu želju, pa je početkom 1293.godine Kaptol bosanske crkve preselio u Đakovo.

2.1.2. Gradska uprava 14.stoljeća i opći napredak Đakova

„Prvih godina 14.stoljeća izvođeni su u Đakovu građevinski radovi većega obima“ (Dean, Mažuran, 2003: 4). Do 1350. bila je završena gradnja katedralne crkve sv. Petra. Zahvaljujući graditeljskim zahvatima, Đakovo dobiva izrazite značajke vjerskoga i kulturnog središta, a postaje i gospodarsko središte na glavnom putu od Osijeka prema Bosni. O mjesnoj upravi u to doba u Đakovu nije puno poznato. Premda je ovisilo o Biskupiji, Đakovo je ipak imalo svoju mjesnu upravu. Nije poznato koja su prava i slobode uživali tada građani Đakova, ali je poznato da je u to vrijeme znatno manje od Đakova trgovište Gorjani imalo svoj gradski pečat. Bez sumnje, i Đakovo je stoga moralo imati svoj, navode Dean i Mažuran (2003).

Stalnim građevinskim pothvatima Đakovo je dobivalo sve veći značaj. „Izgledom, veličinom i po gospodarskoj važnosti ono je vjersko središte, trgovište i grad koji se mogao gotovo ravnopravno nositi s najvećim naseljima u Slavoniji“ (Dean, Mažuran, 2003: 8). Đakovo se pretvaralo u pravu tvrđavu podizanjem obrambenih zidova oko biskupijskoga kompleksa. Unutar zidova nalazile su se važne građevine poput katedralne crkve sv. Petra, biskupijskoga dvora, franjevačkog samostana i kanoničkih kurija, do kojih se dolazilo preko pokretnoga mosta. Sjeverno, istočno i južno od tvrđave smjestilo se gradsko naselje. U grad se ulazilo kroz četvora vrata.

2.1.3. Gostovanje povijesnih osoba

1355. godine u Đakovu je gostovao bosanski ban Stjepan Tvrtko I., kao osobni gost biskupa Peregrina. Zajedno s banom došli su i brojni bosanski velikaši te konjanička pratnja, a svi zajedno dolično su smješteni i osigurana im je prehrana. „Boravak tako uglednih gostiju svjedoči da su u Đakovu već postojali uvjeti za prijem i smještaj ne samo većeg broja ljudi, nego i vodećih ličnosti svoga doba“ (Dean, Mažuran, 2003: 6). Prema ondašnjim mjerilima brojem kuća i javnim građevinama stiještenim na malom prostoru, žarištem pismenosti i obrazovanja, prometom roba i ljudi, Đakovo je trgovište i grad koje se ne razlikuje od većine gradova i gradića širom Hrvatske.

1357.godine u Đakovu gostuje i kralj Ludovik I. Pratilo ga je mnoštvo dvorjanina, vojvoda, knezova, velikaša, vitezova i nekoliko stotina vojnika. Nižim zapovjednicima i vojnicima

domaćini su bili građani Đakova, a kralju, dvorjanima i krupnim velikašima bosansko-đakovački biskup Petar i Bosanski kaptol.

Sredinom 1410. Bosansko-đakovačka biskupija dobila je novoga biskupa u osobi Benedikta de Benedictis. Prije njegova imenovanja Bosanski kaptol upravljao je Biskupijom. Nekoliko mjeseci nakon preuzimanja dužnosti u Đakovo je doputovala kraljica Barbara. Koji dan nakon nje stigao je i kralj Sigismund. Kraljevski par ovdje je proslavio Božić i Novu 1411.godinu. Kralju Sigismundu bio je to peti, a ujedno i posljednji dolazak u Đakovo.

2.1.4. Turska vladavina

Širenjem vlasti na Bosnu 1463., turska opasnost nadvila se i nad Đakovom. Kanonici i službenici Biskupije napustili su Đakovo. Vladalo je pravo rasulo od kojega više nije bilo oporavka. U kolovozu 1536.Đakovo i okolicu osvojio je glasoviti osmanski ratnik Arnaud Mehmed (Memi)-beg. Đakovo je uskoro postalo muslimanski grad, uništen i opljačkan, sjedište kadiluka s kadijom na čelu. U rujnu 1687. Turci napuštaju Osijek, a neposredno zatim i Đakovo. Prije povlačenja opustošili su i popalili sve pred sobom. Međutim, Đakovo je neprestano bilo u opasnosti od Turaka, koje prestaje 1691. Sedam godina poslije proveden je popis Đakova i okolice koje pokazuje da je sa oko 100 kuća katolika Đakovo bilo blijeda slika turskoga grada. Đakovačku okolicu činila su 54 sela i naselja (Dean, Mažuran, 2003).

Dvorska komora upravljala je Đakovom i vlastelinstvom kraće vrijeme. 1704. car Leopold I. dao je cijelo đakovačko vlastelinstvo novome bosansko-đakovačkom biskupu Jurju Patačiću. „Osnivanjem Vojne granice 1702. uz Savu izgubila je Biskupija dijelove posjeda na tom prostoru, zbog čega se vlastelinstvo proširilo na Gorjane, Levanjsku Varoš i niz drugih mjesta“ (Dean, Mažuran, 2003: 21). Biskup Juraj podigao je novu katedralnu crkvu na ostacima stare, 1708. „Uvođenjem novoga feudalizma i rasprodajom posjeda u Slavoniji ponajviše stranoj vlasteli, u čije ime posjedima upravljaju također stranci i nastoje ostvariti što više koristi za sebe, neprestano se pogoršavao položaj podložnoga stanovništva“ (Dean, Mažuran, 2003: 21). Slavonski seljak proživljavao je izuzetno mučne i naporne dane, a carska vlast nije u tom pogledu ništa poduzimala, što dovodi do brojnih ustanaka.

U to vrijeme Đakovo je brojalo oko 500 stanovnika svih uzrasta, a biskup Josip Antun Ćolnić utjecao je na razvoj Đakova i jačanje Bosansko-đakovačke biskupije osnivanjem župa,

gradnjom sakristije i zvonika, dizanjem propovjedaonice, proširenjem starog biskupijskog dvora itd. „Završetak biskupova vrlo plodna života 1773. označio je ujedno i kraj stoljetne opstojnosti Bosansko-đakovačke biskupije“ (Dean, Mažuran, 2003: 22). Bosansko-đakovačka biskupija mijenja ime u Đakovačka biskupija, a ujedinjena je sa Srijemskom.

2.1.5. Ubrzaniji razvoj Đakova

Prvih godina 19.stoljeća Đakovo napreduje brojem stanovnika i izrasta u najveće trgovište svoje šire okolice. Vođenje Biskupije preuzima Antun Mandić. Djelovao je vrlo odlučno, osnovao je sjemenište i visoku filozofsko-teološku školu, podigao zoološki vrt, proširio vlastelinski posjed, uveo zborno pjevanje u katedrali...,a za potrebe građana i zaštitu njihova zdravlja namjestio je javne ranarnike. Biskup Karlo Emerik Raffay također se istaknuo, proširio je sjemenište i sagradio južni dio biskupskoga dvora. Njegov nasljednik biskup Josip Kukovi postavio je temelje samostana sestara milosrdnica. Ukidanjem feudalizma Đakovačko-srijemska biskupija izgubila je znatan dio svojih posjeda, premda je i dalje ostala krupan zemljoposjednik u okolici Đakova.

Središnja ličnost Đakova, ali i Hrvatske, zasigurno je biskup Josip Juraj Strossmayer, imenovan biskupom Đakovačko-srijemske biskupije 1849. „Bez onoga što je Strossmayer učinio i što je bio, danas je nemoguće zamisliti Đakovo. On je najspominjaniji Đakovčanin u pisanim dokumentima, novinama i knjigama, na internetu, jedini kojeg je moguće pronaći u najcjenjenijoj svjetskoj enciklopediji Brittanici, on spada među ključne ličnosti hrvatske povijesti“ (Ćurić, 2008: 118). Za Đakovo je iznimno važan zbog izgradnje katedrale ukrašene zidnim slikama i raskošnim crkvenim namještajem. Đakovo se razvijalo sve više i više. Dok je 1857.imalo samo 2.360 stanovnika, 1900.brojalo je već 5.484 građana. Porastom stanovništva rasle su i kulturne, obrazovne i društvene potrebe.

Razvoj Đakova zaustavljen je raspadom Austro-Ugarsko Monarhije i ulaskom u državnu zajednicu sa Srbijom. U razdoblju od 1910.do 1931. Đakovo je napredovalo vrlo sporo, a broj stanovnika neznatno se povećao. U Drugom svjetskom ratu i u Đakovu su Židovi prestali biti ljudi, a samo Đakovo postalo je logor. Grad se teško oporavljao od rata. Doseljenici iz okolnih sela nadoknađuju manjak prirodnog prirasta stanovništva. „Omekšavanjem krutoga komunističkog sustava i postupnog napuštanja plansko-državnoga centralizma, kao i davanja veće samostalnosti poduzećima i javnoj upravi, Đakovo napreduje sve brže i brže.“11 1971.ima

oko 16.000 stanovnika. Svestrano se počinje razvijati i postaje industrijsko, srednjoškolsko i kulturno središte svoje šire okolice. „Od 1967.tu se redovito održavaju Đakovački vezovi, smotra narodnoga stvaralaštva i običaja cijele Slavonije“ (Dean, Mažuran, 2003: 30). Raspadom Jugoslavije grad se našao u punom cvatu sa 20.000 stanovnika. Unatoč ratnim i poratnim teškoćama, Đakovo danas sluti novi uzlet.

2.2. Kultura grada

Svoju povijest Đakovo je pisalo perom i mačem. Gradom se zove od 1239.godine, a danas broji preko 20.000 stanovnika. „U arhitekturi Đakova, sačuvani svjedoci povijesnih vrela su srednjovjekovne zidine gotičke građe koje su okruživale i štitile grad u 14.stoljeću, župna crkva Svih svetih, nekadašnja džamija iz 16.stoljeća i stara gradska jezgra iz 18.i 19.stoljeća s karakteristikama baroka, secesije i historicizma“ (Dean, Mažuran 2003: 33).

U Strategiji gospodarskog razvoja Grada Đakova 2016.-2020. navode se sljedeća tijela koja čine institucionalnu infrastrukturu kulture u Gradu Đakovu:

- Centar za kulturu Đakovo,
- Gradska knjižnica i čitaonica Đakovo,
- Muzej Đakovštine Đakovo,
- Spomen-muzej biskupa Josipa Jurja Strossmayera,
- Dijecezanski muzej i zbirka portreta,
- Središnja nadbiskupijska i fakultetska knjižnica,
- Kulturne institucije samostana Milosrdnih sestara svetoga Križa,
- Ogranak Matice Hrvatske u Đakovu,
- Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Đakovu.

Navedena Strategija također prepoznaje i brojna kulturno-umjetnička društva u Đakovu i okolici: KUD „Tena“, Đakovo, KUD „Sklad“, Đakovo, KUD „Širokopoljac“, Široko Polje, KUD „Zora“, Piškorevci, KUD „Šokadija“, Budrovci, KUD „Naša grana“, Budrovci, KUD „Slavonija“, Đurđanci, KUD „Hrvatska čitaonica“, Selci Đakovački, KUD „Kuševac“, Kuševac te KUD „Petefi Šandor“, Ivanovci.

Osim toga, u Strategiji su navedena i brojna značajna kulturna dobra i spomenici kulture na području Grada Đakova. To su:

- Spomen - muzej biskupa J. J. Strossmayera,
- Strossmayerov trg, Strossmayerov spomenik, Strossmayerov perivoj s ljetnom pozornicom,
- poprsje Stjepana Radića i Franje Tuđmana,
- Muzej Đakovštine,
- Bogoslovno sjemenište,
- Teološki fakultet u Đakovu – najstarija visokoškolska ustanova u Slavoniji i Baranji,
- Mali park,
- zgrada gradske uprave Grada Đakova,
- Korzo (Ulica pape Ivana Pavla II.) – šetnica koja spaja dva trga (Strossmayerov i Tuđmanov trg) - pješačka zona kroz staru gradsku jezgru, a proteže se od katedrale do crkve Svih Svetih,
- rodna kuća Ive Lole Ribara,
- zgrada Državne ergele lipicanaca,
- Centar za kulturu Đakovo (kino),
- Spomenik hrvatskim braniteljima poginulim u domovinskom ratu,
- grobne građevine i spomenici na gradskim grobljima.

Važno je spomenuti katedralu velikog hrvatskog patriota i plemenitog mecene umjetnosti i prosvjete biskupa Josipa Jurja Strossmayera, za koju bez sumnje možemo reći da je simbol grada (slika 1). „S koje god strane prilazili Đakovu, prvo što ćete ugledati je žar opeke dvaju tornjeva i kupola najljepše katedrale na prostoru od Venecije do Istanbula.“ (Službena stranica TZ Grada Đakova (2), pristupljeno: 25.01.2019.) Sagrađena je u neogotičko-romanskom stilu, a gradnja je trajala punih 16 godina.

Slika 1. Đakovačka katedrala

Izvor: CroVista.com (pristupljeno: 25.01.2019.)

Iza katedrale nalazi se veliki park sa pozornicom na kojoj se svake godine održavaju folklorne priredbe nadaleko poznatih Đakovačkih vezova. To je zaštićeni spomenik parkovne arhitekture.

Đakovo je grad prepun povijesnih, kulturnih i prirodnih znamenitosti, pa je kao turističko odredište neobično zanimljiv. U gradskim muzejskim riznicama pohranjen je velik broj pisanih dokumenata i drugih vrijednosti. „Saznanja iz višestoljetnog života brižno se čuvaju u Dijecezanskom muzeju, Spomen-muzeju biskupa Josipa Jurja Strossmayera, Muzeju Đakovštine i biskupskom dvoru“ (Dean, Mažuran, 2003: 33). Od ostalih znamenitosti ovoga grada spomenut ćemo i samostan sestara sv. Križa, bogoslovno sjemenište, crkvu Svih svetih, a jedno od obilježja grada je i jezero Jošava.

Đakovo je ime za ljubav prema vjernom čovjekovom suputniku konju. Stoga je neizostavno spomenuti i Državnu ergelu lipicanaca. „Povijest Ergele Đakovo počinje osnivanjem biskupije darovnicom deset arapskih konja i jednim pastuhom, iako se za godinu osnivanja uzima 1506“ (Službena stranica TZ Grada Đakova (1), pristupljeno: 25.01.2019.) „Konji su sastavni dio đakovačke turističke sadašnjosti i budućnosti, a rekreacija i sport postaju sve naglašenije uzgojne osobitosti“ (Dean, Mažuran, 2003: 105).

Đakovo je uvijek bio obrtnički grad. 1813. godine osnovano je udruženje obrtnika CEH. Izgradnjom mlinova i ciglana počeo je industrijski razvoj, a brojni obrtnici raznih struka ponudom svojih proizvoda pridonijeli su da je Đakovo postalo trgovište poznato u cijeloj Slavoniji, posebno po svojim sajmovima.

Ovaj grad u sebi duboko ukorjenjuje i tradiciju vinogradarstva (graševina, rizling, traminac) i lovstva, a ističu se i gastronomski specijaliteti (čobanac, kulen). Za kulturu grada značajna je

tradicija života ljudi na ovom prostoru, bogatstvo folklora sačuvano i njegovano u okrilju izuzetne manifestacije Đakovački vezovi, a važno je spomenuti i Đakovačke bušare, najveći karneval istočne Hrvatske. Osim toga, u svibnju se održavaju Strossmayerovi dani, Ivanjski kresovi u lipnju, Tamburijada u kolovozu, Svom gradu za blagdane u studenom te još velik broj raznih kulturnih i gastronomskih festivala.

U rebalansu plana rada TZG Đakova za 2016. godinu (2016) navode se sljedeće najvažnije kulturno-zabavne manifestacije:

- Đakovački bušari,
- Đakovački vezovi,
- Smotra povijesnih i građanskih plesova i starogradskih pjesama Hrvatske,
- Božić u Đakovu.

Cilj navedenih kulturno-zabavnih manifestacija ogleda se u očuvanju kulturne baštine i tradicije, ali i obogaćivanje turističke ponude mjesta. Manifestacije su namijenjene građanima Đakova, stanovništvu cijele Hrvatske i inozemnim gostima.

Osim navedenih kulturno-zabavnih manifestacija, TZG Đakova u Rebalansu plana rada Turističke zajednice Grada Đakova za 2016. godinu (2016) spominje i Biciklijadu kao sportsku manifestaciju, te ostale: Gastrofest i Đakovo Expo „Zlatne ruke“. U strategiji gospodarskog razvoja Grada Đakova 2016..-2020. spominju se i Ivanjski kresovi, Strossmayerovi dani, Đakovački rezovi, Đakovačko ljeto, Zvonila su zvona katedrale naše, Svome gradu za blagdane, Smotra povijesnih i građanskih plesova i starogradskih pjesama Hrvatske, Silverstarska noć, Međunarodni festival kazališnih akademija – Dioniz itd.

Upravljanje kulturom Grada u prvom redu provodi sam Grad Đakovo kroz zakonom propisana tijela. Đakovo ima formirano Kulturno vijeće čije je zadaća pružanje stručne pomoći Gradskom vijeću i Gradonačelniku pri donošenju i provedbi godišnjih i dugoročnih programa javnih potreba u kulturi od interesa za Grad, navodi se u Strategiji gospodarskog razvoja Grada Đakova 2016.-2020.

3. MENADŽMENT DOGAĐANJA

Hijeroglifi i rani zapisi koji svjedoče o raznim religijsko-političkim ceremonijama zasigurno su najstariji dokazi o postojanju događaja, a isti potječu od prije 60 tisuća godina. Kroz povijest događaji su se mijenjali ovisno o razlozima i načinima njihova organiziranja, mjestima održavanja, masovnosti događaja i dr. Danas je riječ o tehnički naprednim događajima, kreativnijim scenskim rješenjima i zanimljivim lokacijama održavanja (Koprivica, 2008).

Događaj je djelatnost u kojoj ljudi (sudionici i publika) često uživaju kao nikad u životu. „Rad je zahtjevan, uzbudljiv te zahtijeva postizanje ravnoteže između upravljanja poslovima i upravljanja ljudima“ (Van Der Wagen, Carlos, 2008: 4).

Glavaš (2017/2018: 5) menadžment događanja definira kao „skup znanja i vještina o planiranju, organiziranju, kadroviranju, vođenju i kontroliranju cjelovitog sustava turističke ponude kojom se ispunjavaju potrebe i motivi pojedinca/turista koji su proizašli iz njegovih potreba da ispuni očekivani doživljaj aktivnosti koje su mu *hoby*, a koje su ga i dovele u turističko odredište ili turističko-ugostiteljski objekt, koji se nudi kako bi se povećala turistička potrošnja i zadovoljile potrebe turista.“

Pred organizatorom događanja postavljaju se mnogobrojni zahtjevi. Naime, on mora osigurati nesmetan tijek događanja, rizike svesti na najmanju moguću mjeru te maksimalno povećati zadovoljstvo publike. S obzirom na složenost organizacije događanja, potrebno je dobro upravljati (Van Der Wagen, Carlos, 2008). Upravljanje događajem je proces koji obuhvaća procjenu, definiranje, akviziciju, raspodjelu, usmjeravanje i kontrolu, što podrazumijeva i analizu vremena, financija, kadrova, proizvoda, usluga i drugih resursa, a u svrhu ostvarenja zadanih ciljeva. Pritom menadžer ima zadatak predvidjeti i odrediti svaki aspekt događanja, što uključuje istraživanje, planiranje, organiziranje, implementaciju, kontrolu i procjenu učinka dizajna događanja. Sposobnost, vještina i uspješnost menadžera bazira se prije svega na njegovoj sposobnosti da kontinuirano raspolaže informacijama o sredini organizacije te da se uspješno suočava sa različitim promjenama. Menadžerski poslovi za koje menadžeri trebaju posjedovati znanje, vještine i sposobnosti su: komuniciranje, planiranje, odlučivanje, upravljanje ljudskim resursima, organiziranje, držanje poslova pod kontrolom, vođenje, poznavanje financija, poznavanje zanimanja i sl (Koprivica 2008).

Jednu od velikih briga za organizatore predstavlja i financijski rizik. „Događanja su obično vrlo skupa, s visokim troškovima u vrlo kratkom vremenskom razdoblju, a prihodi i dobit vezani su uz mnogo veći rizik, nego što je to slučaj kod drugih poslova“ (Van Der Wagen, Carlos, 2008: 2).

Iz svega navedenog, može se zaključiti da događanja karakterizira sljedeće (Van Der Wagen, Carlos, 2008):

- često se radi o jedinstvenom životnom iskustvu;
- obično su vrlo skupa;
- održavaju se u kratkom vremenskom razdoblju;
- iziskuju dugotrajno i pažljivo planiranje;
- obično se održavaju samo jednom (iako se mnoga održavaju svake godine, i to najčešće u isto vrijeme);
- podrazumijevaju visoki rizik, osobito financijske i sigurnosne naravi;
- svi uključeni u događaji, pa i organizacijski tim, stavljaju puno toga na kocku.

Organizator događanja mora okupiti tim s jasno definiranim odgovornostima za sve vidove događanja, uključujući i nepredviđene događaje. Tim mora biti dobro organiziran i prilagodljiv jer tijekom organizacije može doći do raznih nepredviđenih događaja pa je često potrebno donositi brze odluke temeljem iscrpnog poznavanja procedura i alternativa. Upravo je sposobnost donošenja odluka jedna od najvažnijih vještina koje je potrebna organizatoru događanja, napominju Van Der Wagen iCarlos (2008).

3.1. Veličina događanja

Događanja se po veličini mogu kategorizirati na (Van Der Wagen, Carlos, 2008):

- megadogađanja – najveća događanja, okrenuta međunarodnom tržištu (npr. Olimpijske igre), imaju izravan utjecaj na turizam, medijsku pozornost i gospodarstvo;
- regionalna događanja – imaju za cilj povećati zanimanje turista za odredište ili regiju, to su često godišnja događanja;

- značajna događanja – pobuđuju veliko zanimanje zajednice, privlače velik broj sudionika te stvaraju značaj prihod od turizma (npr. proslava kineske Nove godine, Međunarodni sajam kućanskih aparata i dr.);
- manja događanja – različiti sajmovi, festivali, izložbe, sastanci, zabave, dodjele nagrada, sportska događanja itd.; u ovoj kategoriji najveći broj organizatora stječe iskustvo.

3.2. Vrste događanja

Događaji, dakle, podrazumijevaju skupljanje ljudi, na nekoliko sati ili nekoliko dana, s ciljem zadovoljenja određenih potreba: prodaje, učenja, slavljenja, ili nekog drugog razloga (Matthews, 2008).

Događanja se mogu kategorizirati po vrsti na sljedeći način (Matthews, 2008; Van Der Wagen i Carlos, 2008):

- sportska događanja – održavaju se u gotovo svim mjestima, gradovima i državama, privlače vrhunske sportaše iz cijeloga svijeta, mogu biti različite veličine (npr. međunarodne utrke jedrilica ili pak nogometni turnir za djecu);
- zabava, umjetnost i kultura – privlače velik broj posjetitelja, to su npr. glazbeni festivali, koncerti, umjetničke priredbe, izložbe i slična posebna događanja;
- komercijalna marketinška i promidžbena događanja – organiziraju se na vrlo visokoj razini te ih prate velika financijska sredstva, najčešće se radi o plasiranju novih proizvoda, moraju biti nezaboravna, publiku može činiti prodajno osoblje, na ovakva događanja uobičajeno se pozivaju i mediji;
- skupovi i izložbe – jaka konkurencija među organizatorima, mnoge konvencije privlače tisuće ljude, dok na pojedinim skupovima sudjeluje samo manji broj vrlo važnih osoba;
- festivali – sve su popularniji festivali jela i vina, regiji pružaju priliku da predstave svoje proizvode, često dolaze u kombinaciji s glazbenim događanjima;
- obiteljska okupljanja – vjenčanja, godišnjice, krizme, razvodi, sprovodi i sl.
- prikupljanje sredstava u dobrotvorne svrhe – sajmove često organiziraju lokalni odbori, njihov cilj je da se prikupe sredstva, i stoga je bitno da aktivnosti povećaju prihode, a ne da ih smanje, potrebno je poštivati određene zakonske odredbe;

- ostale vrste događanja – različita događanja glede vrste i veličine: psi, konji, patke, orasi, poljsko cvijeće, plišani medvjedići, krumpiri i sl. (npr. Izložba pasa Nolan River, Dani granice, Festival mrava u Marshallu, Međunarodni festival jabuka i dr.)

3.3. Organizacijski tim

Organizator događanja oko sebe okuplja organizacijski tim koji ubrzano raste kako se bliži datum događanja. Taj fenomen naziva se „pulsirajuća organizacija“. Organizator obično surađuje s velikim brojem kooperanata, to su npr.: voditelj prostora u kojemu se odvija događanja, redatelj, zabavljači, tvrtke za osvjetljenje, ozvučenje i vizualne efekte, tvrtke za iznajmljivanje, tiskare, agencije za zapošljavanje, tvrtka za čišćenje, tvrtke za prodaju ulaznica, osiguranje, osobe koje se bave unutrašnjim uređenjem i cvjećari, catering, konzultanti za odnose s javnošću i marketing i dr. Organizatori surađuju s vladinim agencijama na različitim razinama. Lokalni se odbori bave planiranjem i odobravanjem događanja, državne vlasti u nekim slučajevima odobravaju posebnu prometnu regulaciju i policijske snage, dok savezna vlada savjetuje organizatore o protokolu za međunarodne uzvanike (Van Der Wagen i Carlos, 2008).

4. ĐAKOVAČKI VEZOVI

Đakovački vezovi jedna su od najpoznatijih kulturnih manifestacija u Slavoniji, a održavaju se još od 1967. godine. Đakovački vezovi su po veličini veliki događaj, a prema tipu: kulturni (festival) umjetnički/zabavni (održavaju se brojni koncerti, izložbe, svečanosti, ceremonije), sportski (profesionalna i amaterska takmičenja), rekreativni (zabavni događaji i rekreativna takmičenja). Naime, ova turističko-kulturna manifestacija objedinila je tri tradicije ovoga kraja: folklora, gastronomije i uzgoja konja.

Dugogodišnja tradicija ove manifestacije posljedica je velike uspješnosti i popularnosti kod publike i izvođača kroz sve protekle godine, počevši od one prve iz 1967. Karakteristične komponente koje doprinose privlačnosti i dopadljivoj slici manifestacije su (Lekšić, 1998):

- regionalni karakter manifestacije,
- naziv manifestacije,
- čvrsto opredjeljenje za izvorni folklor,
- široka podrška sredine,
- ambijenti u kojima se održavaju priredbe (stoljetni Strossmayerov park, hipodrom, ulice grada kojima prolazi svečana povorka folklornih skupina i dr.),
- sudjelovanje gostujućih folklornih skupina iz cijeloga svijeta.

4.1. Što su Đakovački vezovi?

Đakovački vezovi danas su dobro poznata i afirmirana manifestacija izvornog narodnog folklora Slavonije i Baranje, i to ne samo u okvirima svog užeg područja, nego posvuda u našoj zemlji, pa čak i u inozemstvu. Današnja slika Vezova nije nastala odjednom, ona se stvarala dugi niz godina, a i dalje se razvija. Trebalo je „truda i znoja, pa i promašaja, da bi se ova manifestacija postupno oblikovala u današnju raskošnu reviju izvornog folklora Slavonije i Baranje, smotru folklora privlačne i prepoznatljive fizionomije“ (Lekšić, 1998: 6). Svake godine u srpnju obilježavaju se Đakovački vezovi, a izvodi se folklor uz prateće priredbe – otvorenje raznih izložbi, konjičke te druge kulturne i turističke priredbe. Drugim riječima, u sklopu programa Đakovačkih vezova održavaju se razne folklorne priredbe kao što su Mali vezovi, pučko crkveno pjevanje, svečano otvorenje, Đakovština u pjesmi i plesu, gosti u pjesmi i plesu, svečana povorka ulicama Đakova, Međunarodna smotra folklora, Smotra folklora

Hrvatske, Smotra folklora Slavonije i Baranje te program zatvaranja „Slavonijo zemljo plemenita“ uz izbor najbolje nošenog narodnog ruha. Sastavni dio Vezova od samih početaka je i izbor djevojke i snaše u najljepšoj nošnji (kasnije i izbor momaka). Osim toga, u sklopu Vezova održava se i Bonavita u Trnavi – natjecanje nategača i dodjeljivanje nagrada najboljim vinima, potom izložba i degustacija kruškovače – viljamovke te Gastrofest: kulinijada, degustacija i konzumacija fiša i čobanca. Na hipodromu se svake godine, u sklopu Đakovačkih vezova, održava međunarodno konjičko natjecanje, navodi se na službenoj stranici Grada Đakova (pristupljeno: 02.02.2019.). Ovo je najvažnija smotra hrvatskoga folklornog stvaralaštva koja okuplja na desetke tisuća sudionika.

4.2. Turističko društvo – osnivač Đakovačkih vezova

Prvo turističko društvo u Đakovu osnovano je 1962. godine, na prijedlog tadašnjeg Kotarskog turističkog saveza u Osijeku. O radu Društva se zna samo iz sjećanja pojedinaca. Ugasilo se već 1964., a godinu poslije pokrenuta je nova inicijativa za osnivanje Turističkog društva. Nova Osnivačka skupština održana je 5. kolovoza 1965. Aktivna djelatnost Društva otpočela je 1. rujna 1965. otvaranjem prvog „Turist-biroa“ u Đakovu, „simbolirajući na taj način svoje prisustvo u gradu i najavljujući budući plodniji rad Društva“ (Ćurić, 2006: 6). Prvi Upravni odbor u Đakovu novo pokrenutog Turističkog društva činili su: dr. Zvonimir Benčević (predsjednik), Vesna Bućan, Mišo Ratkovčić, dr. Ivan Kopić, Mišo Nikolić, Boško Mitrović i Rudolf Išasegi (tajnik). Od tada, sve do danas, Društvo je djelovalo kontinuirano, bez ozbiljnijih stagnacija.

Kroz dugo razdoblje svoga djelovanja Društvo je pokretalo brojne različite akcije usmjerene na razvijanje turizma na ovome području. Postiglo je brojne vrijedne rezultate, među kojima je važno izdvojiti osnutak manifestacije Đakovački vezovi. Čast da bude osnivač Đakovačkih vezova pripala je Upravnom odboru Društva izabranom na Glavnoj skupštini 4. svibnja 1966. godine, a činili su ga: dr. Zvonimir Benčević (predsjednik), dr. Ivan Kopić, Vesna Bućan, Mišo Ratkovčić, Mirko Žurić, Mišo Nikolić, Franjo Čordašić, Boško Mitrović, Pavo Ratinčević, Božidar Brajković, Rudolf Išasegi (tajnik) (Lekšić, 1998).

4.3. Nastanak i organizacija prvih Đakovačkih vezova

„Prvi Đakovački vezovi održani su 2. i 3. srpnja 1967. godine kao specifična prigodna turističko-kulturna manifestacija u povodu Međunarodne godine turizma“ (Službena stranica Đakovački vezovi (1), pristupljeno: 03.02.2019.). Odluka o pokretanju manifestacije donesena je na proširenoj sjednici Upravnog odbora Društva 3. veljače 1967. godine, a ista je održana u prostorijama Crvenog križa u Ulici Kralja Tomislava. Na sastanak Upravnog odbora Društva bili su pozvani svi rukovoditelji „tadašnjih društveno-političkih organizacija u gradu, predstavnici prosvjetnih i kulturnih institucija, predstavnici športskih organizacija te predstavnici nekih radnih i ugostiteljskih organizacija“ (Lekšić, 1998: 8). Dnevni red sastanka bio je razmotriti prijedloge o održavanju centralne turističke manifestacije u Đakovu povodom međunarodne godine turizma te utvrditi program rada Turističkog društva za 1967., a isto tako i razmotriti prijedloge programa ove manifestacije (Lekšić, 1998).

Spomen Đakovačkih vezova stare Đakovčane odmah asocira na pok. dr. Zvonimira Benčevića, nekadašnjeg direktora Centra za selekciju konja u Đakovu i predsjednika Turističkog društva Đakovo, kojega se smatra tvorcem ove kulturne manifestacije. Idejnim tvorcem priznavali su ga i svi njegovi suorganizatori prvih Vezova, pa kasnije i sve ostale generacije organizatora (Lekšić, 1998).

Ideju o centralnoj turističkoj manifestaciji u Đakovu dr. Benčević je dobio u okviru proslave 1967. godine Međunarodnom godinom turizma pod geslom „Turizam – pasoš mira“. Putem razvoja svjetskog turizma pokušalo se utjecati na smanjivanje blokovske zategnutosti u svijetu te poticati pozitivne odnose među zemljama i narodima svijeta. Tom prilikom naša je zemlja među prvima otvorila svoje granice građanima svijeta, kako bi upoznali ljepotu zemlje i stvaralački duh ljudi. Na proširenoj sjednici 3. veljače 1967. godine dr. Benčević predlaže ideju i zamisao da se i u Đakovu, za ljetnu turističku sezonu pripremi jedna veća turističko-kulturna manifestacija s pretežno folklornim sadržajima, te tako domaćim i stranim turistima pruži dan-dva ugodnog boravka u Gradu Đakovu, što se ujedno smatralo i prilikom da se turiste upozna s kulturnom baštinom ovih prostora. Njegov prijedlog programa sadržavao je sve bitne elemente: smotru folklornih skupina, svatovske zaprege, izbor najljepše snaše i dr., a koje sadrže i sve kasnije manifestacije sve do danas (Lekšić, 1998).

Već je 3. veljače izabrana skupina ljudi (tzv. Komisija) koja je imala zadatak da dalje razrađuje predloženu koncepciju manifestacije i vodi brigu o poslovima oko njene realizacije. U Komisiju su bili izabrani (Lekšić 1998):

- Dr. Zvonimir Benčević (predsjednik)
- Dr. Ivan Kopić
- Milan Rajković
- Mirko Žurić
- Mišo Nikollić
- Franjo Nađ
- Mišo Ratkovčić
- Ivan Majnarić
- Vesna Bućan
- Lucija Karalić
- Ivan Pavić
- Pavo Ratinčević
- Franjo Čordašić
- Rudolf Išasegi (tajnik).

Zahvaljujući otvorenom odnosu prema javnosti, Komisija je postupno dobivala sve širu podršku sredine, kako društveno-političkih i gospodarskih organizacija, tako i građana, te je tako stalno proširivala svoje redove novim suradnicima. U svezi s tim, sve brojnija Komisija preimenovala se u Odbor za organizaciju Đakovačkih vezova, a u okviru njega osnovane su brojne sekcije za pojedina područja rada, a potom i brojne skupine za obavljanje pojedinih poslova i zadataka. Takvih skupina organizatora bilo je preko 20, a svaka s 5-10 članova (sveukupno oko 150 organizatora) (Lekšić, 1998). Program prvih Đakovačkih vezova prikazan je u shemi 1.

Shema 1. Program prvih Đakovačkih vezova

Izvor: Izrada autora prema: Lekšić, 1998.

Na slici 2. prikazan je prvi grb Đakovačkih vezova, a na slici 3. Đakovačko korzo u doba prvih Vezova, koja je i danas svojevrsna pozornica za sudionike povorke i tisuće posjetitelja.

Slika 2. Prvi grb Đakovačkih vezova

Izvor: Lekšić, 1998: 7.

Slika 3. Đakovačko korzo u doba prvih Vezova

Izvor: Lekšić, 1998: 7.

Prvi Đakovački vezovi kao prve narodne igre Slavonije, bili su organizirani kao specifična turističko-kulturna manifestacija u okviru proslave Međunarodne godine turizma i u svom početku nisu planirane na dulji rok. No, veliki i neočekivani uspjeh prve manifestacije postao je veliki motivator da se sa sličnim priredbama nastavi i u sljedećim godinama. Formalna odluka da se Đakovački vezovi pretvore u svakogodišnju bogatu prezentaciju folklornog blaga

Slavonije i Baranje donesena je na Godišnjoj skupštini Turističkog društva, 20. listopada 1967. godine.

Dr. Zvonimir Benčević povukao se u mirovinu 1971. godine, nakon proslave 5. obljetnice Vezova. Tom prilikom Đakovo mu je odalo zaslužena priznanja te je 24. lipnja 1971. godine jednoglasno izabran „Doživotnim počasnim predsjednikom Đakovačkih vezova“, a 28. veljače 1974. godine „Počasnim građaninom općine Đakovo“. Dr. Zvonimir Benčević umro je 1988. godine u Slavonskom Brodu, u 96. godini života (Lekšić, 1998).

4.4. Sudionici

Ova najvažnija smotra hrvatskoga folklornog stvaralaštva svakog ljeta okuplja nekoliko tisuća sudionika te do stotinu folklornih društava koji pjesmom, plesom i urešenim nošnjama čuvaju tradicije svojih krajeva kroz Male vezove, Međunarodnu smotru folklora, Smotru folklora Hrvatske i Smotru folklora Slavonije i Baranje. Osim sudionika folklora i plesa, predstavljaju se i vlasnici svadbenih kola, konja (lipicanaca), proizvođači poznatih slavonskih specijaliteta (kulen, čobanac, fiš paprikaš), vinari, likovni umjetnici i glazbenici koji se žele okušati u sviranju orgulja u katedrali sv. Petra (Službena stranica Općine Mala Subotica, 2014, pristupljeno: 06.02.2019.).

Osim brojnih gostujućih folklornih skupina iz različitih dijelova Republike Hrvatske, iz godine u godinu brojne su i skupine hrvatskih iseljenika iz raznih dijelova Europe, pa i svijeta. Tako Đakovo u dane Vezova ugošćava sudionike iz Australije, SAD-a, Srbije, BiH, Ukrajine, Slovačke, Makedonije i drugih zemalja, a na posljednjim (52.) Đakovačkim vezovima, zemljom Partnerom proglašena je Ukrajina (Službena stranica Đakovački vezovi (2), pristupljeno: 06.02.2019.).

U tablici 1. nalazi se usporedan prikaz broja sudionika, folklornih skupina i svatovskih zaprega na svečanim povorkama od 45. do 52. Đakovačkih vezova.

Tablica 1. Usporedan prikaz broja sudionika, folklornih skupina i svatovskih zaprega na svečanim povorkama 45.-52. Đakovačkih vezova[1]

	BROJ SUDIONIKA	BROJ FOLKLORNIH SKUPINA	SVATOVSKE ZAPREGE
45. Đakovački vezovi	3500	55	50
46. Đakovački vezovi	4000	60-tak	50-tak
47. Đakovački vezovi	4500	54	65
48. Đakovački vezovi	5000	65-70	40
49. Đakovački vezovi	4500	58	50-tak
50. Đakovački vezovi	6000	62	50
51. Đakovački vezovi	3500	55	50-tak
52. Đakovački vezovi	3000	60	40

Izvor: Izrada autora prema podatcima iz raznih zbornika Revija i internet portala

Iz prethodne tablice vidljivo je da ova manifestacija kroz godine održava stečenu vrijednost, ime i kvalitetu. Ipak, značajno se ističu jubilarni 50. Đakovački vezovi, kada je u svečanom mimohodu prodefiliralo 62 folklorne skupine iz Hrvatske i inozemstva s rekordnih oko 6000 sudionika, 50 okićenih svatovskih zaprega i 50 jahača (Ćurić, 2016). Po brojkama su značajni i 48. Đakovački vezovi, kada je u svečanom mimohodu sudjelovalo oko 5000 sudionika te je bilo između 65 i 70 folklornih skupina.

[1] Brojke su okvirne.

4.5. Organizatori i pokrovitelji

Organizator Đakovačkih vezova je sam Grad Đakovo, a suorganizator Turistička zajednica Grada Đakova. Vezovi se održavaju pod pokroviteljstvom predsjednice RH Kolinde Grabar-Kitarović, Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske. Generalni sponzor je Osječka pivovara.

Iz Programa 52. Đakovačkih vezova (2018) utvrđuje se sastav organizacijskog odbora te godine kako slijedi:

- Marin Mandarić - gradonačelnik grada Đakova – predsjednik
- Pavo Cindrić – predsjednik Gradskog vijeća
- Robert Francem – zamjenik gradonačelnika
- Antun Galić – zamjenik gradonačelnika
- Marija Burek – direktorica Turističkog ureda TZ Grada Đakova
- Tomislav Vuković – predsjednik SAKUD-a Grada Đakova
- Ivanka Perković – predsjednica SAKUD-a Đakovštine

4.6. Financijska sredstva

Bivši višegodišnji predsjednik folklornog odjela Đakovačkih vezova Mirko Knežević putem usmenih informacija navodi da se financijska struktura ogleda iz: proračuna Grada Đakova i prijenosa prihoda od prethodne godine, Turističke zajednice Grada Đakova, pokrovitelja, sponzora i donatora te prihoda od javnih priredbi. Isti navodi da se rashodi koriste za sve priredbe, svečano otvorenje Vezova pred katedralom, program u Strossmayerovom parku, program na hipodromu, program u vezovskom šatoru, gastronomske priredbe (kulinijada, fišijada i sl.), izložbe, prezentacije, književne večeri, uređenje grada, smještaj studionika, prehranu sudionika itd.

Iz financijskog plana 52. Đakovačkih vezova 2018. godine, vidljivo je da se sredstva za potrebe ove manifestacije prikupljaju iz sljedećih izvora:

- Ministarstvo kulture RH
- Osječko-baranjska županija
- Hrvatska turistička zajednica

- Ministarstvo poljoprivrede
- Grad Đakovo
- Turistička zajednica Grada Đakova
- Sponzori/donatori

U ukupnom financijskom planu, manifestaciju Đakovački vezovi financijski najviše podupire sam Grad Đakovo.

4.7. Marketing i priznanja

Sva su događanja na Đakovačkim vezovima predstavljena u "Reviji Đakovačkih vezova" koja izlazi na godišnjoj bazi od 1970. godine. Uz zbornik, brojni autori u sklopu i u čast ove manifestacije izdaju zbirke pjesama i priča svake godine. „Uz bogatu izdavačku djelatnost do današnjih dana prerasli su u jednu od najvećih manifestacija ovakve vrste u Hrvatskoj“ (Službena stranica Poslovnog Turizma, pristupljeno: 16.02.2019.).

Razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologija dolazi i do napretka u marketingu ove manifestacije. Tako su primjerice 1999. godine (tijekom 31. Đakovačkih vezova) medijski pokrovitelji bili: Glas Slavonije, Slavonska televizija, Radio Đakovo te Narodni radio (Ćurić, 1999). Danas je marketing ovog događanja, osim tiskovina, radija i televizije, posljedica razvoja interneta. Marketing stručnjaci pobrinuli su se da ovaj događaj na internetu bude popraćen sljedećim službenim stranicama:

- Službena Facebook stranica „Đakovački vezovi“ - dostupno na: https://www.facebook.com/djakovacki.vezovi/ ,
- Službena Internet stranica „Đakovački vezovi“ – dostupno na: https://djakovacki-vezovi.hr ,
- Službena Facebook stranica „E-vezovi“ – dostupno na: https://www.facebook.com/evezovi/
- Službena Internet stranica „E-vezovi“ – dostupno na: http://www.e-vezovi.com/evezovi.html

Projekt E-vezovi dostupan je od 2013. godine - otkada ima i svoju web stranicu, dok je službenu Facebook stranicu dobio početkom lipnja 2014. godine. Projekt omogućuje video prijenos

putem interneta s dosegom u sva područja svijeta. Lokacije prijenosa su: Strossmayerov park, katedrala i Vezovski šator. Posjetitelji diljem cijelog svijeta imaju priliku pratiti otvorenje Vezova, događanja iz Strossmayerovog parka, svečanu povorku, događanja iz Vezovskog šatora te zatvaranje Đakovačkih vezova (Službena stranica E-Vezovi, pristupljeno: 16.02.2019.).

Osim navedenih službenih internet stranica, događaji u sklopu Đakovačkih vezova su oglašavani i spominjani putem brojnih drugih internet stranica, te su popraćeni brojnim *hashtag*-ovima od strane posjetitelja.

TZ Đakovo od 2017. godine provodi promotivnu kampanju sustava turističkih zajednica i drugih subjekata na kontinentu u kojima HTZ oglašava hrvatski turizam (Model IIIa) – „Udruženo oglašavanje opće ponude destinacije na kontinentu“. Oglašavanje koje se pritom provodi obuhvaća: oglašavanje putem plakatiranja, u tiskovnim medijima, oglašavanje na radiju, na televiziji, Internet oglašavanje i oglašavanje na digitalnim panoima. Drugim riječima, ono podrazumijeva opću promociju destinacije kroz jumbo plakatiranje, STV, Glas Slavonije i Internet oglašavanje: Facebook (po novom i Instagram, dok je to primjerice kod 50. Đakovačkih vezova bio Google Adwords). Po Modelu IIIa, HTZ sudjeluje s 80% ukupnih sredstava usuglašenog medijskog plana. Oglašavanje se vrši po principu 75% van županije, a 25% unutar županije., navodi se u Rebalansu plana rada TZG Đakova za 2016.godinu (2016). Osim toga, izrada DVD-a Đakovački vezovi, kao i Revija Đakovačkih vezova, važan su promotivni materijal za naredne godine i lijepa uspomena.

S obzirom na ime, odnosno imidž koji je manifestacija stekla tijekom vremena, može se reći da marketing više nije presudan za rast priznatosti i sve veću posjećenost.

„U Đakovačkim vezovima sudjeluje cijeli grad, a manifestacija je dobila međunarodnu turističku Povelju FEST-a (Europske federacije turističkih novinara sa sjedištem u Rimu), Zasluge za turizam u 2005. te godišnju turističku nagradu "Anton Štifanić" za 2007. i 2016. godinu“ (Službena stranica Grada Đakova, pristupljeno: 16.02.2019.). Također, bitno je naglasiti da su Đakovački vezovi 2013. godine proglašeni pobjednikom Nacionalnog programa oznake kvalitete u kategoriji kulturna manifestacija te su uvršteni u informativnu web aplikaciju Doživi Hrvatsku – Experience Croatia. U 2017./2018. godini manifestacija je nositelj oznake EFFE Label koja predstavlja izvrsnost te nudi međunarodnu prepoznatljivost festivala

u Europi. Oznaka je dodijeljena od strane Međunarodnog žirija Europskog udruženja festivala. Manifestacija je u 2017.godni dobila i nagradu „Simply the best“, dodijeljenu od Udruge hrvatskih putničkih agencija (UHPA) i turističkog časopisa Way to Croatia. (Službena stranica Moje Đakovo, pristupljeno: 25.02.2019.)

4.8. Analiza jubilarnih 50. Đakovačkih vezova (2016. godine)

Za potrebe ovoga rada odabrani su 50.-ti jubilarni Đakovački vezovi za detaljniju analizu i uvid u događanja i program koji se odvijaju u sklopu ove manifestacije. U nastavku se prikazuju program, sudionici, organizatori, sponzori i financijska struktura ovoga događanja na jubilarnim Vezovima 2016. godine.

4.8.1. Program

50. Đakovački vezovi održavali su se od 4. lipnja do 3. srpnja 2016. godine. Svaki dan izvodile su se brojne folklorne manifestacije različitih KUD-ova te glazbeni programi u Vezovskom šatoru. Od 10. do 12. lipnja održani su 10. Moto susreti. U ovom razdoblju predstavljene su brojne knjige, foto izložbe, radionice, natjecanja u jahanju, izložba starodobnih vozila i antikviteta, kuhanje različitih specijaliteta i Gastrofest, dodjela nagrada i priznanja ocijenjenim vinima koja su se mogla kušati kroz cijeli program Vezova, a ista su izložena u Vezovskom šatoru. 7. lipnja održani su i 7. Đakovački rezovi, a 18.6. bilo je otvaranje 29. Bonavite (dodjela nagrada i priznanja ocijenjenim vinima, proglašenje pobjednika 29. Bonavite, natjecanje nategača, izlačenje tombole i dr.). Vezove su popratili i začinili brojni koncerti: Colonia, Slavonija band, Kadenca, Crvena jabuka, Dyaco, Nova banda, Željko Bebek, Slavonske lole, Stjepan Jerštek Štef, Slavonski dukati, Šima Jovanovac, Boris Ćiro Gašparac, Miroslav Škoro, Mate Bulić i brojni drugi (Ćurić, 2016).

50. Đakovački vezovi svečano su otvoreni 1. srpnja 2016. godine ispred đakovačke katedrale Svetog Petra (slika 4). Na otvorenju Vezova bila je pokroviteljica - predsjednica Kolinda Grabar Kitarović (slika 5) koja je istaknula kako „pola stoljeća Đakovačkih vezova puno govori o narodnom karakteru i duhu hrvatskog čovjeka koji nije dopustio da njegovi običaji nestanu u vrijeme kada se potiskivalo hrvatsko nacionalno ime“ (Službena stranica Osijeknews.hr, 2016., pristupljeno: 17.02.2019.).

Slika 4. Svečano otvorenje 50. Đakovačkih vezova

Izvor: Lončarić, 2016. (pristupljeno. 17.02.2019.)

Slika 5. Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović na otvorenju jubilarnih Vezova

Izvor: Predsjednica.hr, 2016. (pristupljeno: 17.02.2019.)

3. srpnja bio je posljednji dan održavanja Đakovačkih vezova, kada su u mimohodu centrom (slika 6) grada prodefilirala folklorna društva iz Đakovštine, Slavonije i Baranje, ali i cijele Hrvatske, te hrvatska društva iz SAD-a, BiH, Australija, Njemačke, Vojvodine i dr. U znaku jubileja bilo je okićenih 50 svatovskih zaprega (slika 7) Po završetku prolaska dvosatne povorke, program vezova nastavljen je folklornim priredbama na ljetnoj pozornici u Strossmayerovom parku, a smotra je završena tradicionalnim izborom najljepše nošenog

narodnog ruha među djevojkama, snašama i momcima (slika 8). Nakon toga uslijedio je zabavni program u Vezovskom šatoru do sitnih sati (Ćurić, 2016).

Slika 6. Svečana povorka – mimohod centrom grada

Izvor: Republika.eu, 2016. (pristupljeno: 17.02.2019.)

Slika 7. Svatovske zaprege

Izvor: SiB.hr, 2016. (pristupljeno: 17.02.2019.)

Slika 8. Program u Strossmayerovom parku

Izvor: Triprabbits.com, 2016. (pristupljeno: 17.02.2019.)

4.8.2. Organizatori, sponzori, financijska struktura

Organizatori manifestacije su Grad Đakovo kao glavni organizator, te Turistička zajednica Grada Đakova kao suorganizator.

Organizacijski odbor 50. Đakovačkih vezova činio je (Ćurić, 2016):

- Zoran Vinković – tadašnji gradonačelnik Grada Đakova i predsjednik
- Goran Soldo – tadašnji predsjednik Gradskog vijeća
- Ivan Išasegi – tadašnji zamjenik gradonačelnika
- Mirko Ćurić – tadašnji zamjenik gradonačelnika
- Marija Burek - direktorica Turističkog ureda Turističke zajednice Grada Đakova
- Tomislav Vuković - predsjednik SAKUD-a grada Đakova
- Ivanka Perković - predsjednica SAKUD-a Đakovštine
- Glazbeni urednik: Tomislav Radičević, prof.

Kao suorganizatori pojedinih programa 50. Vezova navode se (Ćurić, 2016):

- Ogranak Matice hrvatske u Đakovu
- Društvo hrvatskih književnika – Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski
- Državna ergela Đakovo
- Muzej Đakovštine
- Udruga kulinara „Đakovački kulin“ Đakovo
- Udruženje obrtnika Đakovo
- Dom za starije i nemoćne osobe
- Općina Trnava
- Spomen muzej biskupa J.J.Strossmayera
- Novi radio Đakovo
- Đakovački rezovi

Kulturne i tradicijske vrijednosti Đakovačkih vezova u 2016. godine potpomogli i poduprli su:

- Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
- Ministarstvo turizma Republike Hrvatske
- Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske
- Ministarstvo obrane Republike Hrvatske
- Osječko-baranjska županija
- Hrvatska turistička zajednica
- Turistička zajednica Osječko-baranjske županije

50. Đakovački vezovi održani su pod pokroviteljstvom:

- Predsjednice Republike Hrvatske, Kolinde Grabar – Kitarović
- Sabora Republike Hrvatske
- Vlade Republike Hrvatske

Generalni sponzor jubilarnih 50. Vezova bila je Osječka pivovara. Neki od ostalih sponzora navedenih u 50. Reviji Đakovačkih vezova, jesu: Glas Slavonije, Kaufland (Osijek, Đakovo, Zagreb), Menalo, Technocolor, Gravija Osijek, Ina, Profi Baucentar, Lim mont Đakovo, Hrvatske šume, Energa Đakovo, Libro Đakovo, Mlaco Đakovo, Croatia osiguranje, Žito, Cesting Osijek, Đakovački vodovod, Univerzal d.o.o Đakovo i brojni drugi sponzori Đakova, Osijeka i drugih mjesta.

350.000,00kn rashoda navodi se u Rebalansu plana rada TZG Đakova za 2016. godinu za 50. Đakovačke vezove. Pritom, troškovi koji se ističu u sklopu pripreme 50. Đakovačkih vezova su: „troškovi intelektualnih usluga dizajna plakata, revije, programa, zahvalnica, jumbo plakata, city light-a, usluge dizajna i pripreme za društvene mreže i web stranice (online komunikacija), troškovi pripremnih aktivnosti SAKUD-a grada Đakova, troškovi uređenja pozornice, akreditacije, troškovi prezentacije i izložbe (ZG), trošak knjigovodstvenih usluga, uredski materijal, troškovi ureda, najam šatora, najam opreme, elektro usluge,…“, navodi se u Rebalansu plana rada TZG Đakova za 2016. godinu (2016: 20).

U 2016. godini TZ Đakovo provodila je promotivnu kampanju sustava turističkih zajednica i drugih subjekata na kontinentu u kojima HTZ oglašava hrvatski turizam (Model III) – „Udruženo oglašavanje posebnih programa destinacijske promocije kontinenta“. Oglašavanje koje se pritom provodilo obuhvaćalo je: oglašavanje putem plakatiranja, oglašavanje u tiskovnim medijima, na radiju, na televiziji te Internet oglašavanje. U oglašavanju po Modelu III, HTZ je sudjelovala s 80% ukupnih sredstava usuglašenog medija plana. Također, izdane su i publikacije „Revija“ i „Panorama stiha“ te promo brošura „Provedimo vikend u srcu Slavonije – Đakovu“. Izrađivani su i razni suveniri i drugi promo materijali. Od multimedijalnih materijala u Rebalansu plana rada TZG Đakova za 2016. godinu (2016) ističe se izrada DVD-a Đakovački vezovi te spot.

4.9. Organizacijski razvoj i promjene

Svečana povorka centralnim Đakovačkim ulicama jedna je od osnovnih priredbi manifestacije te u neizmijenjenom obliku traje od početka do danas (mijenjaju se samo izvođači). Jedino je prve godine (1967.) povorku predvodio „cvjetni korzo“, a sve ostale godine predvodi konjanik u narodnoj nošnji jašući konja lipicanca. Povorka završava svatovskim zapregama, isključivo lipicanskim (Lekšić, 1998).

Ime „Đakovački vezovi“ smotra je dobila na prijedlog prof. Milana Rajkovića. Prvotni naziv bio je „Svečane narodne igre Slavonije“. Od 1970. Vezovi su „Svečane narodne igre Slavonije i Baranje“, a od 1972. do danas „Smotra folklora Slavonije i Baranje“ (Ćurić, 2017).

Program 52. Đakovačkih vezova bio je nešto kraćeg formata za razliku od onih prijašnjih. Naime, trajali su samo 18 dana (od 21. lipnja do 8. srpnja; za razliku od primjerice 50. Đakovačkih vezova koji su trajali od 4. lipnja do 3. srpnja), neke stvari su pojednostavljene, reducirane i izostavljene (za koje su organizatori smatrali da možda nemaju previše doticaja s onim što Vezovi jesu i što su bili, sa tradicijskom kulturom i baštinom). Također, velika je novost što su se organizatori 52. Vezova odlučili za model zemlje partnera, a po prvi puta to je bila Ukrajina. Zemlja partner smješta Đakovo u priču Europske godine kulturne baštine. Ukrajina je svoju baštinu predstavila od 3. do 8. srpnja različitim programima, pa je tako subotnji program bio posvećen uglavnom njima (Drum.hr. 2018., pristupljeno: 20.02.2019.). Ukrajinu je ova đakovačka smotra folklora „uvela kako bi zemlje-partneri danas-sutra bile ambasadori Vezova u Europi i svijetu“ (Nacional.hr, 2018., pristupljeno: 20.02.2019.).

U zanimljivostima o organizacijskom razvoju može se spomenuti i Revija Đakovačkih vezova koja je nakon Vjesnika Đakovačko-osječko nadbiskupije, na drugom mjestu po dugovječnosti periodičnih tiskovina koje izlaze u Đakovu. Smotra izlazi od 1970.godine (nije izišla jedino ratne 1992. godine). Prva 33 izdanja otiskana su crno-bijelo, osim što je u Reviji iz 1998. bio umetnut bogat slikovni prilog na „kunstruck“ papiru u boji. Kao svojevrsna „predrevija“ postojao je Program Đakovačkih vezova, a 1970. usporedno izlazi i prva Prigodna revija Đakovačkih vezova čiji je sadržaj od 1971. kombinacija sadržaja male „predrevije“ s Revijom. Danas ju izdaje Grad Đakovo, a ne Đakovački vezovi, odnosno neki od njegovih odbora, jer Đakovački vezovi više nemaju pravnu samostalnost već su manifestacija od posebnog interesa za grad. Revija izdana povodom 5. Đakovačkih vezova (1971.) poprimila je oblik kojega je zadržala do danas. Od 1970. godine Revija je promijenila tri glavna urednika: 1) Stjepan Rechner Puba od 1970. do 1995. godine, koji je potpisao 25 izdanja; 2) Željko Lekšić od 1996. do 1998.; 3) Mirko Ćurić od 1999. godine pa sve do danas. U svom uređivačkom radu, Ćurić je slijedio zacrtanu uređivačku politiku Rechnera i Lekšića, a najveće promjene dogodile su se u izostavljanju pjesničkih priloga. Novost je i novo oblikovanje naslovnice Revije (Župan, 2014, pristupljeno: 20.02.2019.)

Kroz višedesetljetni organizacijski rad na ovoj folklorno-kulturnoj manifestaciji, Đakovački vezovi danas su postali prava turistička senzacija i tradicijsko blago ovih krajeva. Daljnjim radom i napretkom ovo će događanje još više turistički promicati Grad, folklor, narodne običaje, narodno stvaralaštvo i kulturnu baštinu.

5. OPIS I REZULTATI EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA

5.1. Cilj i svrha istraživanja

U suvremenom društvu s dinamičnim životnim ritmom, pod utjecajem globalizacije i suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, za očuvanje kulture i identiteta neminovna je uloga folklornih i kulturnih manifestacija. Zahvaljujući ustrajnom radu, očuvanjem vrijednosti manifestacije i velikoj podršci sredine, Đakovački vezovi iz godine u godinu dobivaju sve veći značaj. Cilj ovoga istraživanja je usporediti mišljenja organizatora i posjetitelja manifestacije u svrhu dobivanja adekvatnog kritičkog prikaza stanja temeljem kojega će se prikazati mogućnosti i prijedlozi za poboljšanje. Kroz istraživanje se saznaje kakva je organizacija manifestacije, kakva je marketing komunikacija, s čime su posjetitelji zadovoljni, a u kojem segmentu su potrebna poboljšanja, kako manifestacija utječe na brendiranje Grada Đakova i dr.

5.2. Podatci – uzorak

Za potrebe ovoga rada istraživanje je provedeno u dva dijela – strukturirani intervju s organizatorima manifestacije te anketni upitnik s posjetiteljima.

Strukturirani intervju činio je 16 pitanja na koja su organizatori individualno odgovarali, a riječ je o prof. Mirku Ćurić, te direktorici TU TZG Đakova Mariji Burek.

Anketno istraživanje provedeno je putem online obrasca na 1050 ispitanika. Dio uzorka dobiven je slučajnim, a dio namjernim odabirom širenjem ankete elektroničkim putem preko društvene mreže Facebook u brojne grupe kojima najčešće pristupaju stanovnici Đakova i okolice. Širenju ankete pripomogle su i brojne službene stranice Đakovštine, kao što su: Visit Djakovo, Đakovački vezovi, Đakovo info, Turistička Zajednica Grada Đakova, Studentski servis Osijek-Studentski centar u Osijeku i brojni drugi. Anketi su ispitanici pristupali dobrovoljno. Rezultati su se prikupljali i slanjem obrasca poznatim i bliskim skupinama ljudi te pozivanjem istih da anketu proslijede svojim prijateljima i poznanicima. Uzorak je dobiven pilot-istraživanjem i rezultati se ne uzimaju kao mjerodavni znanstveni, već za dobivanje preliminarne slike o mogućem stanju. Za potrebe istraživanja korišten je alat „Google obrasci“, a ispunjavanje ankete bilo je anonimno.

Pitanja u anketnom istraživanju strukturirana su u tri sekcije pitanja. Prva sekcija pitanja odnosila se na demografske podatke te su se ispitanici opredijelili jesu li dosada posjetili manifestaciju Đakovački vezovi ili nisu, a ovisno o odgovoru su prešli na pitanja sekcije 2 ili sekcije 3. U prvoj, općoj sekciji pitanja, odgovore je dalo 1050 ispitanika; u drugoj, odnosno sekciji osoba koje su dosada posjetile navedenu manifestaciju, odgovaralo je 969 ispitanika; u trećoj sekciji pitanja sa ispitanicima koji nisu dosada posjetili Vezove, odgovaralo je 79 ispitanika.

5.3. Empirijsko istraživanje 1: intervju s organizatorima

Za potrebe ovoga rada proveden je strukturirani intervju sa glavnim organizatorom Đakovačkih vezova – TZ Grada Đakova, odnosno direktoricom TU TZG Đakova Marijom Burek, te prof. Mirkom Ćurić koji u organizaciji događanja sudjeluje od 1997. godine, a koji je imenovan u ime Grada Đakova. U nastavku rada donosi se pregled postavljenih pitanja te odgovora koje su dobiveni provedenim intervjuom.

- **Koliko dugo se TZ bavi organizacijom događanja „Đakovački vezovi“ i na koji način sudjeluje u istoj?**

Prethodno utvrđen tijek nastanka Đakovačkih vezova potvrđuje i gospođa Burek koja navodi da su „prvi Đakovački vezovi održani 2. i 3. srpnja 1967. godine kao specifična prigodna turističko-kulturna manifestacija u povodu Međunarodne godine turizma na inicijativu dr. Zvonimira Benčevića. Odluka o utemeljenju Đakovačkih vezova donesena je 3. veljače 1967., kada je svoju proširenu sjednicu održalo tadašnje Turističko društvo Općine Đakovo. Odbor Turističkog društva dobio je čast organizirati prve Đakovačke vezove.“ Gđa Burek također dodaje i da je zanimljivo kako „prvi Đakovački vezovi ne odudaraju puno od programa današnjih Vezova. Naime, svi elementi koje je sadržavao Benčevićev prijedlog Vezova, sadržani su i u današnjim Vezovima: smotra i mimohod folklornih skupina, svatovske zaprege i konjanici, izbor najljepše djevojke i snaše u nošnji, prateći kulturni i zabavni sadržaji, ali najvažnije od svega njegovanje i očuvanje izvornog folklora.“ O povijesti Vezova direktorica

TU TZG Đakova dodaje i sljedeće: „Ime Đakovački vezovi osmislio je Milan Rajković, tadašnji ravnatelj Ekonomske škole. Turistička zajednica grada Đakova je pravni nasljednik Turističkog društva Općine Đakovo (naziv i struktura se mijenja temeljem Zakona), stoga se TZ bavi organizacijom događanja od 1967. godine. Odlukom o organiziranju i održavanju manifestacije Smotre folklora Đakovački vezovi Turistička zajednica grada Đakova je suorganizator manifestacije a direktor Turističkog ureda član Organizacijskog odbora koji broji 6 članova. Organizacijski odbor osniva odbore za provođenje programa:

- Odbor za folklor
- Odbor za prateće priredbe
- Odbor za tehničke službe
- Odbor za informiranje i propagandu

Gospođa Burek kao glavne zadatke Organizacijskog odbora navodi:

- Utvrđivanje programa manifestacije
- Donošenje financijskog plana i rasporeda sredstava po odborima
- Nadzor nad prikupljanjem i trošenjem sredstava
- Podnošenje izvještaja Gradskom vijeću o programu i financijskom planu
- Podnošenje izvještaja Gradskom vijeću o izvršenju programa i financijskog plana
- Imenovanje predsjednika i članova odbora i savjeta za provođenje programa.

Ista pritom dodaje da administrativno – tehničko i financijsko poslovanje za Organizacijski odbor obavljaju upravna tijela Grada Đakova i Ured TZG Đakova.

Gospođa Burek dodaje da TZG Đakova pritom „u najvećoj mjeri radi na poslovima definiranja programa, marketinga, suradnje s turističkim agencijama (tržište posebnih interesa), na poslovima komunikacije i koordiniranja sudionicima…“

- **Kakva je potreba (u Đakovu, Slavoniji, Hrvatskoj) bila nekoć (u samim početcima), a kakva je danas za održavanjem manifestacije „Đakovački vezovi“?**

Kada se govori o potrebi za održavanjem Vezova nekoć i danas, direktorica TU TZG Đakova odgovara sljedeće: „Kao što je navedeno u prethodnom pitanju, prva manifestacija je održana

prilikom obilježavanja Međunarodne godine turizma 1967. Kakva je potreba bila tada to ne možemo reći jer nismo živjeli u tom vremenu niti sudjelovali u organizaciji. Ono što možemo definirati je to, kakva je potreba za održavanjem manifestacije Đakovački vezovi danas. Đakovački vezovi su danas jedna od najpoznatijih kulturnih manifestacija u Republici Hrvatskoj te su dobitnih mnogih nagrada i priznanja. Manifestacija Đakovački vezovi prvenstveno njeguje i održava tradiciju i izvornost ovoga kraja, ali i ostalih krajeva Hrvatske i inozemstva (narodno ruho, narodni ples, tradicijsko češljanje, konjogojstvo, gastronomiju). U manifestaciji sudjeluje čitav grad, svijest o važnosti ove manifestacije i kulturno umjetničkom značaju ukorijenjena je u svim stanovnicima ovoga kraja i ta svijest se ne smanjuje, na što smo vrlo ponosni. Manifestacija se definira i kao „Hallmark" kulturno događanje - karakterističan događaj – obilježje prema kojem je neko mjesto poznato i izvan granica zemlje u kojoj se održava. Njezino održavanje ključno je za opstanak i razvoj identiteta destinacije i RH u cjelini. Identitet je ono po čemu se razlikujemo od drugih, a različitost je osnova brendiranja destinacije."

Prof. Ćurić na isto pitanje se dotiče i potrebe za Vezovima u samim početcima, te navodi sljedeće: „Osnivači Vezova, a na čelu s dr. Benčevićem, imali su širu ideju od očuvanja folklornog blaga, radilo se o očuvanju i snaženju hrvatskog identiteta u Jugoslaviji, dakle bila je važna politička dimenzija. Danas u novim okolnostima, politička dimenzija je manje bitna, a važan je upravo taj segment očuvanja baštine u suvremenom društvu."

- **Smatrate li da manifestacija pozitivno doprinosi imidžu grada? Zašto?**

Gospođa Burek smatra kako manifestacija doprinosi imidžu grada u više segmenata. Naime, doprinosi osjećaju pripadnosti, jača identitet i dr. Osim toga, ista smatra da pridonosi i povećanju turističkog i ugostiteljskog prometa, što opet rezultira i većim ulaganjima u ponudu, uređenje Grada i razvojem infrastrukture. Navodi također i da u marketinškom smislu manifestacija pridonosi vidljivosti destinacije izvan RH.

Prof. Ćurić slaže se da su Vezovi jedan od simbola Đakova, daju prepoznatljivost sredini i u globaliziranom svijetu. Napominje da je manifestacija uspješna, vrlo posjećena, s nizom događanja koja snaže sliku Đakova.

- **Po Vašem mišljenju, koji su najprivlačniji događaji za posjetitelje (neovisno o dobnom uzrastu) koji se organiziraju u sklopu ove manifestacije? Imate li možda neke statističke izvještaje koji potvrđuju atraktivnost pojedinog programa?**

Direktorica TU TZG Đakova kao najprivlačnije događanje unutar manifestacije navodi sljedeće:

- Mali vezovi
- Bonavita (jedna od najstarijih vinskih manifestacija u RH), Trnava
- Gastro fest Đakovački vezovi
- Svečano otvorenje Đakovačkih vezova
- Nastupi gostujućih skupina
- Svečana povorka ulicama Grada
- Smotra folklora Hrvatske, Međunarodna smotra folklora, Smotra folklora Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema
- Program „Slavonijo, zemljo plemenita (Izbor za najbolje nošeno narodno ruho)
- Konjička natjecanja i programi na Držanoj ergeli Đakovo
- Vezovski šator – ugostiteljska ponuda i glazbeni program

Ista napominje da naplata ulaznica ne postoji te stoga nije moguće statistički mjeriti posjećenost.

Prof. Ćurić navedeno komentira na sljedeći način: "Najatraktivniji događaji su svečano otvaranje i povorka, koji i privlače najviše gledatelja te program zatvaranja i izbor najbolje nošenog narodnog ruha. Ove manifestacije su brendovi Vezova i ne smiju se mijenjati, ako se ne želi ugroziti manifestacija."

- **Odaberite prema vlastitom mišljenju odgovarajuće vrijednosti koje najbliže označavaju privlačnost manifestacije „Đakovački vezovi“ određenoj skupini posjetitelja. (1-u potpunosti neprivlačno; 2-neprivlačno; 3-niti privlačno, niti neprivlačno; 4-privlačno je; 5-u potpunosti privlačno)**

Tablica 2. Mišljenje organizatora oko privlačnosti manifestacije „Đakovački vezovi“ određenoj skupini posjetitelja

	MARIJA BUREK – DIREKTORICA TU TZG ĐAKOVA	**PROF. MIRKO ĆURIĆ**
Djeci do 18 godina	4	4
Mladima između 18 i 25 godina	4	4
Osobama između 26 i 35 godina	5	4
Osobama između 36 i 50 godina	5	5
Osobama starijim od 50 godina	5	5

Izvor: Izrada autora prema rezultatima provedenog intervjua

Iz prethodne tablice vidljivo je da se organizatori slažu da je manifestacija privlačna svim dobnim skupinama, a ponajviše osobama starijim od 36 godina života.

- **Smatrate li da postoji dovoljno programa koji su atraktivni/privlačni raznim uzrastima/dobnim skupinama? Što mislite, kojem uzrastu je posvećeno najmanje, a kojem najviše pozornosti?**

Direktorica TZ Grada Đakova smatra da su programi podjednako prilagođeni raznim dobnim skupinama te da je svima posvećeno podjednako pozornosti, dok prof. Ćurić naglašava da Vezovi imaju izraženu širinu programa te da su noseći programi manje zanimljivi mladoj publici, ali za njih se priređuju programi u Vezovskom šatoru.

- **Smatrate li da su aktivnosti i programi dovoljno raznovrsni? Postoji li u planu proširenje lepeze programa?**

Direktorica TU TZG Đakova Marija Burek navodi: „Od 2018. godine glavni organizator – Grad Đakovo, orijentira manifestaciju isključivo na kulturu, tradiciju, folklor i izvornost. Iz manifestacije su se uklonila sva događanja koja nemaju poveznicu s istim. U Đakovačkim vezovima su sadržani svi turistički i kulturni atributi Grada Đakova, od kulturnih znamenitosti, materijalne i nematerijalne kulturne baštine, gastronomije, enologije…“

Ista također naglašava da je od 2018. godine manifestacija po prvi puta dobila zemlju partnera, što će se nastaviti i u budućnosti.

Također, dodaje i da „s aspekta kulturno-zabavne manifestacije aktivnosti i programi su, sukladno mogućnostima, dovoljno raznovrsni. Proširenje lepeze programa je planirano poštujući načelo orijentiranosti na izvornost, kulturu i tradiciju.“

Prof. Ćurić slaže se da su Vezovi već sada dovoljno široki i da bi uvođenje novog sadržaja ugrozilo bit manifestacije.

- **Koje su najčešće poteškoće s kojima se susrećete pri organizaciji događanja „Đakovački vezovi“?**

Direktorica TZG Đakova kao poteškoću na koji organizatori nemaju izravan utjecaj izdvaja nedostatak smještajnih kapaciteta kako za sudionike tako za posjetitelje. Osim toga, kao poteškoću ista ističe i nemogućnost mjerenja broja posjetitelja. Naime, većina programa manifestacije se održava na otvorenom javnom prostoru.

Prof. Ćurić dodaje da su poteškoće u prvom redu kadrovske prirode „jer je teško naći stručne ljude koji volonterski rade u tako složenoj manifestaciji. Drugi je problem utjecaj politike, odnosno smjena ljudi koji rade dugo godina u Vezovima samo iz političkih, a ne stručnih razloga.“

- **Po Vašem mišljenju, jesu li „Đakovački vezovi“ kao manifestacija dovoljno promovirani u Slavoniji i Republici Hrvatskoj?**

Gospođa Burek smatra da su Vezovi kao manifestacija dovoljno promovirani u regiji Slavonija, no ističe da je na nacionalnoj razini promocija zadovoljavajuća, ali bi se mogla povećati.

Prof. Ćurić napominje da se Vezovi prenose na HRT-u izravno i odgođeno, o njima se piše, govori, dobro su reklamirani, te smatra kako tu ne može biti velikih pomaka.

- **Promovirate li ovaj događaj u inozemstvu? Ako da, kojim načinom i u kojim državama?**

Direktorica TU TZG Đakova navodi da se događaj promovira u inozemstvu putem društvenih mreža – Facebook i Instagram – putem oglasa. Države: Njemačka, Austrija, BiH, Švedska, Poljska, Australija, SAD, Velika Britanija, Mađarska, Kina, Ukrajina, Slovačka, Slovenija, Srbija, Kanada, Australija, Japan.

Prof. Ćurić u ovom segmentu spominje promociju u sklopu turističkih sajmova, kao dio hrvatskog kulturnog turizma.

- **Kojim kanalom se najviše, a kojim najmanje (ili uopće ne) promovira događaj? Vrši li se promocija ponajviše konvencionalnim metodama putem radija, novina, TV-a, itd., ili pak nekonvencionalnim putem (npr. gerila marketing)?**

Organizatori navode da se promocija vrši konvencionalnim metodama: Online (web portal), Social (FB i Instagram), OOH / Plakatiranje (jumbo plakati, city light, digitalni city light), TV/radio.

- **Smatrate li da postoji prostora za unapređenje marketinških aktivnosti? Prokomentirajte.**

Direktorica TU TZG Đakova Marija Burek navodi da prostora za unapređenje marketinških aktivnosti ima – odlučujući faktor: financijska sredstva. Prof. Ćurić napominje da marketinški

ovakva manifestacija može puno više, ali da trenutno nema posebne agencije koja se bavi isključivo „prodajom“ Vezova, već se to radi pred svake Vezove.

- **Smatrate li da je je organizacija s godinama sve bolja, lošija ili je otprilike podjednaka? Prokomentirajte.**

„Manifestacija je utvrđena statutom grada Đakova kao manifestacija od posebnog značaja za grad Đakovo radi očuvanja i promicanja folklora, folklornih narodnih običaja, narodnog stvaralaštva, kulturne baštine i turističkog promicanja Grada. Samom činjenicom da je manifestacija u statutu Grada osiguravaju se dovoljni organizacijski kapaciteti. Organizacija manifestacije je s godinama sve bolja.“ – navodi gđa Burek.

Prof. Ćurić smatra pak da je organizacija Vezova podjednaka svake godine, oslanja se na vezovska tijela, lokalnu politiku i Turističku zajednicu.

- **Po Vašem mišljenju, na koji način i u kojem dijelu organizacije je potrebno još poraditi u svrhu poboljšanja cjelokupne organizacije, vrijednosti za grad i same privlačnosti događanja?**

Gđa Burek smatra da su dodatne aktivnosti poželjne na podizanju informiranosti posjetitelja u samoj destinaciji za vrijeme trajanja manifestacije – info punktovi. Prof. Ćurić navodi da bi trebalo dijelom profesionalizirati Đakovačke vezove - imati stalnog umjetničkog voditelja i stalnog voditelja marketinga, dok bi ostala tijela trebalo obnoviti s novim ljudima.

- **Kakva očekivanja i pretpostavke, Vi i ostali organizatori, imate oko budućnosti (bliže i daljnje) ove manifestacije?**

Direktorica TU TZG Đakova napominje: „Folklorne i kulturne manifestacije su neophodne za očuvanje kulture i identiteta. Teže ih je organizirati i privući posjetitelje za razliku od isključivo zabavnih događanja (primjer Ultra). Ustrajnim radom i očuvanjem vrijednosti manifestacije u

narednim godinama smatramo da će značaj i vrijednost manifestacije porasti iz razloga što će manifestacije ovog tipa postati rijetkost.“

Prof. Ćurić komentira: „Đakovački vezovi imaju stabilnu budućnost barem u nekoliko narednih godina. Imaju stabilno financiranje iz više izvora i dosta zainteresiranih sudionika.“

- **Imate li što za dodati, neku zanimljivost u vezi događaja ili nešto drugo?**

Gospođa Burek ističe da je manifestacija u posljednjih nekoliko godina postala vrlo atraktivna za turističke agencije koje se bave specifičnim turističkim programima na temu folklora, a prof. Ćurić dodaje i da su Đakovački vezovi u zadnjih deset godina najbolja takva manifestacija u Slavoniji i Baranji, što pokazuju i nagrade u zemlji i inozemstvu.

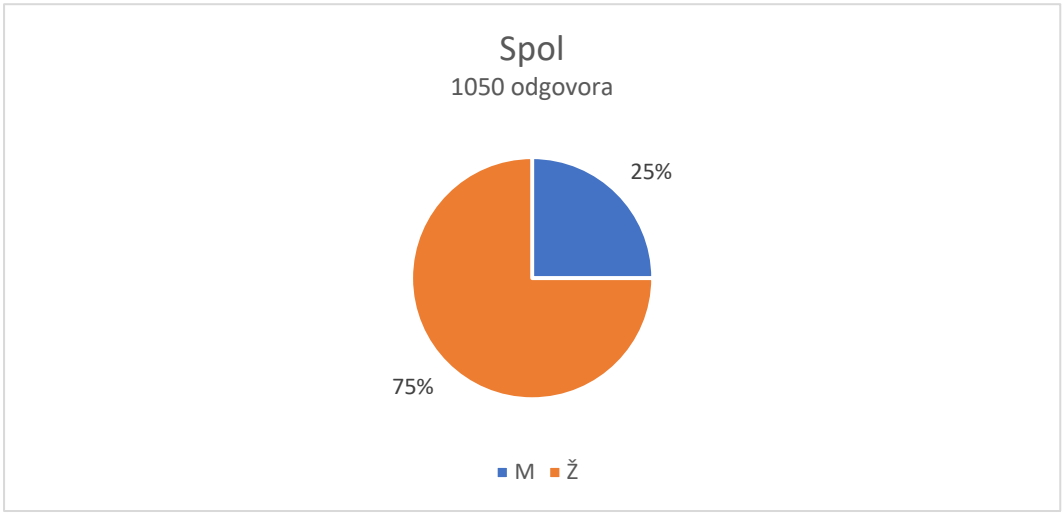
5.4. Empirijsko istraživanje 2: anketa s posjetiteljima

Anketna pitanja strukturirana su u nekoliko odjeljaka. U prvoj sekciji pitanja ispitanici su odgovarali na demografska pitanja te se opredijelili jesu li dosada posjetili manifestaciju Đakovački vezovi ili nisu, o čemu je ovisilo na koja će iduća pitanja odgovarati.

→ DEMOGRAFSKI PODATCI

U istraživanju je sudjelovalo 787 ispitanika (75%) ženskoga, i 263 (25%) muškoga spola (grafikon 1).

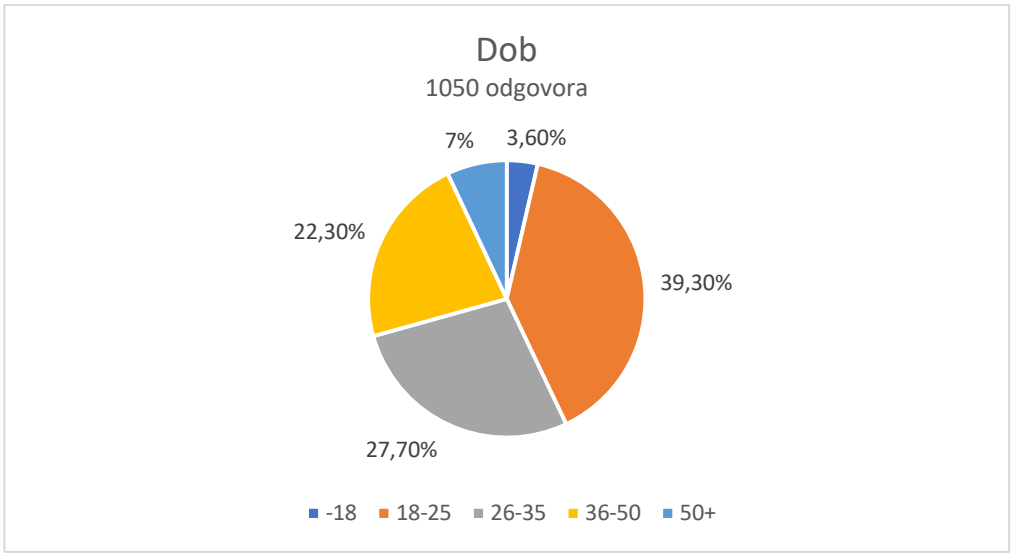
Grafikon 1. Spol

Izvor: Izrada autora

Istraživanju su sudjelovali ispitanici svih dobnih skupina. Najviše je njih između 18 i 25 godina života te čine 39,3% ukupne ankete. Po zastupljenosti u anketi slijede ispitanici starosti između 26 i 35 godina koji čine 27,7% ukupne ankete, a potom i ispitanici u dobi između 36 i 50 godina života koji čine 22,3%. U istraživanju su sudjelovale i osobe starije od 50 godina, koje čine 7% ukupne ankete, ali i mlađi od 18 godina koji sudjeluju sa 3,6% ukupnih rezultata. Navedeno je prikazano u grafikonu 2.

Grafikon 2. Dob

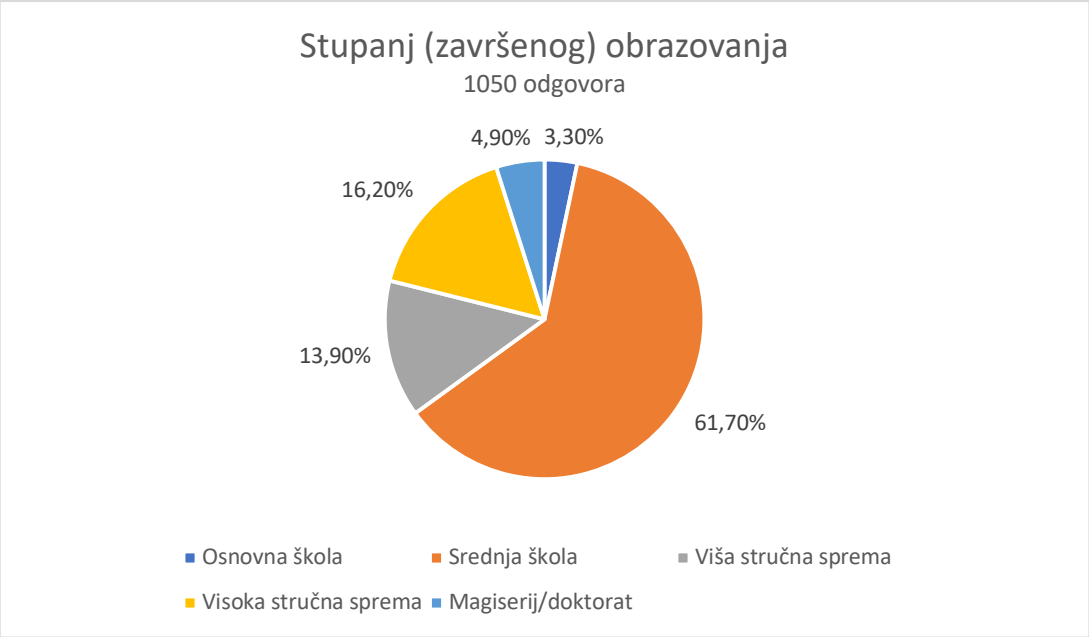

Izvor: Izrada autora

61,7% ispitanika kao stupanj (završenog) obrazovanja navodu srednju školu. Sa visokom stručnom spremom je 16,2% ispitanika te 13,9% sa višom stručnom spremom. Istraživanju su

pristupili i ispitanici sa završenim magisterijem/doktoratom te čine 4,9% u ukupnim rezultatima ankete, te 3,3% ispitanika sa završenom osnovnom školom. Dobiveni rezultati grafički su prikazani u grafikonu 3.

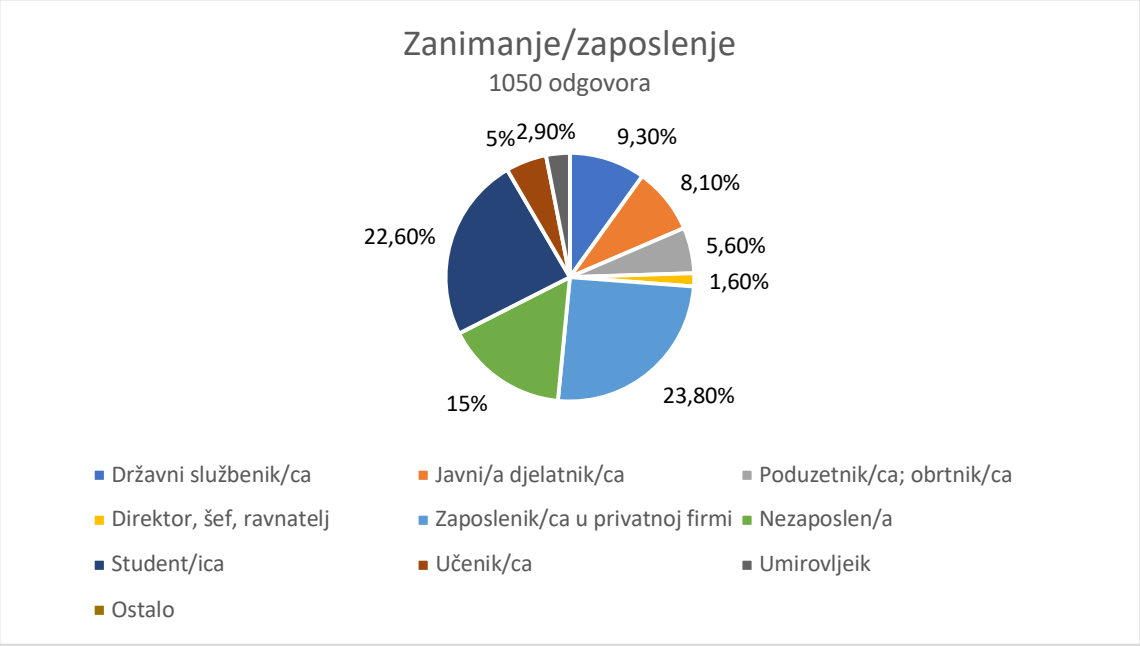
Grafikon 3. Stupanj (završenog) obrazovanja

Izvor: Izrada autora

Najviše ispitanika kao svoje trenutno zanimanje/zaposlenje navodi zaposlenje u privatnoj firmi (23,8%), a 22,6% ima status studenta/ice. Nezaposleni čine 15% ukupnih rezultata. Slijede državni službenici (9,3%) te javni djelatnici (8,1%). Istraživanju je pristupilo 5,6% poduzetnika/ca i obrtnika/ca, 5% učenika/ca, 2,9% umirovljenika te 1,6% direktora, šefova, ravnatelja. Pod ostalo izjašnjava se 6% ispitanika. Rezultati su prikazani u grafikonu 4.

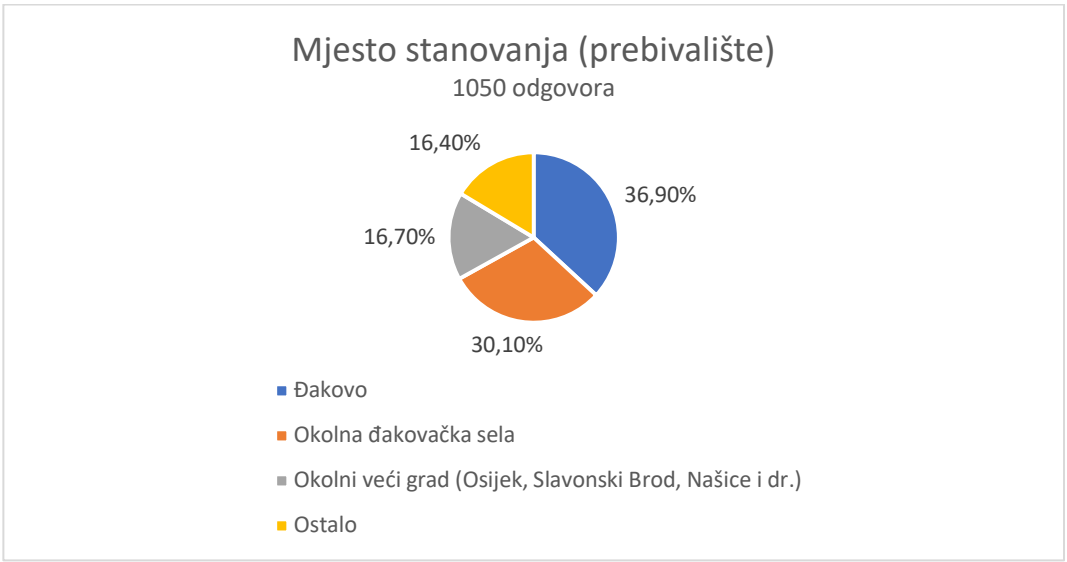
Grafikon 4. Zanimanje/zaposlenje

Izvor: Izrada autora

Najveći broj ispitanika kao svoje mjesto stanovanja (prebivalište) navodi Đakovo (36,9%), no znatan udio u anketi čine i ispitanici iz okolnih đakovačkih sela (30,1%). Istraživanju je pristupilo i 16,7% ispitanika iz okolnih gradova, a 16,4% izjašnjava se pod ostalo. Rezultati su prikazani u grafikonu 5.

Grafikon 5. Mjesto stanovanja (prebivalište)

Izvor: Izrada autora

Od 1050 ispitanika, njih 969 (92,3%) je posjetilo, a 7,5% nije posjetilo manifestaciju Đakovački vezovi (grafikon 6).

Grafikon 6. Posjeta manifestaciji „Đakovački vezovi“

Izvor: Izrada autora

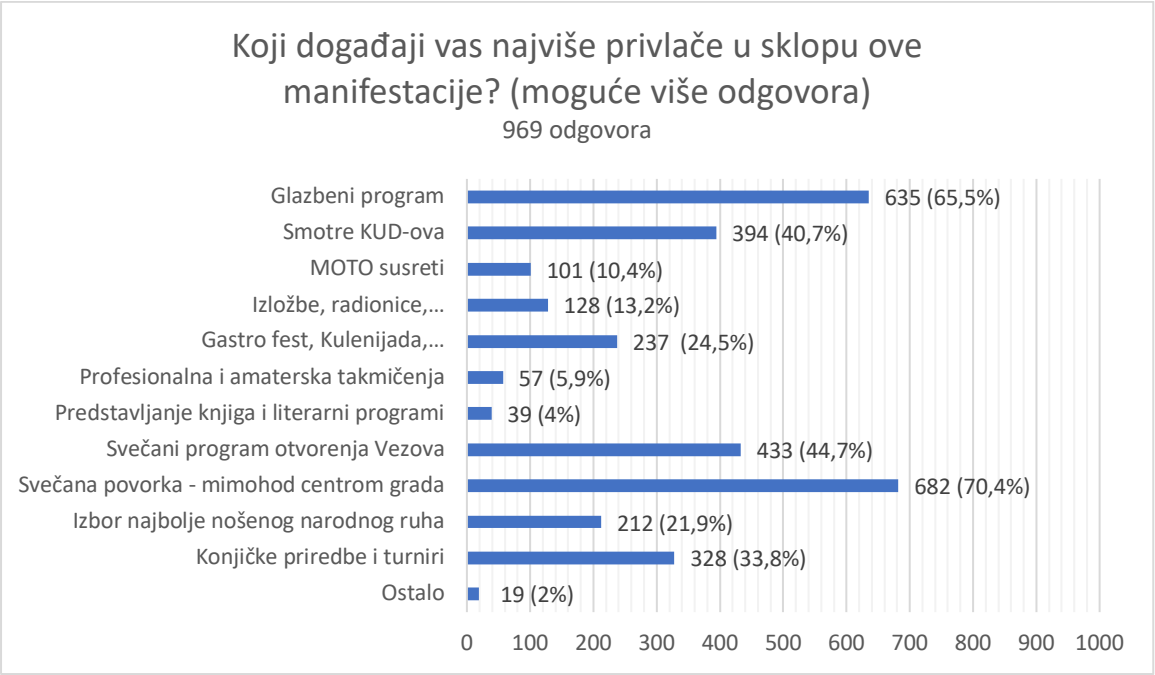
→ ISPITANICI SU POSJETILI MANIFESTACIJU ĐAKOVAČKI VEZOVI

U sklopu navedene manifestacije ispitanike u najvećoj mjeri privlače sljedeća događanja (grafikon 7):

1) Svečana povorka – mimohod centrom grada – 70,4%
2) Glazbeni program – 65,5%
3) Svečani program otvorenja Vezova – 44,7%
4) Smotre KUD-ova – 40,7%
5) Konjičke priredbe i turniri – 33,8%
6) Gastro fest, Kulenijada,… - 24,5%
7) Izbor najbolje nošenog narodnog ruha – 21,9%
8) Izložbe, radionice,… - 13,2%
9) MOTO susreti – 10,4%
10) Profesionalna i amaterska takmičenja – 5,9%

11) Predstavljanje knjiga i literarni programi – 4%
12) Ostalo – 2%

Grafikon 7. Najprivlačniji događaji u sklopu manifestacije

Izvor: Izrada autora

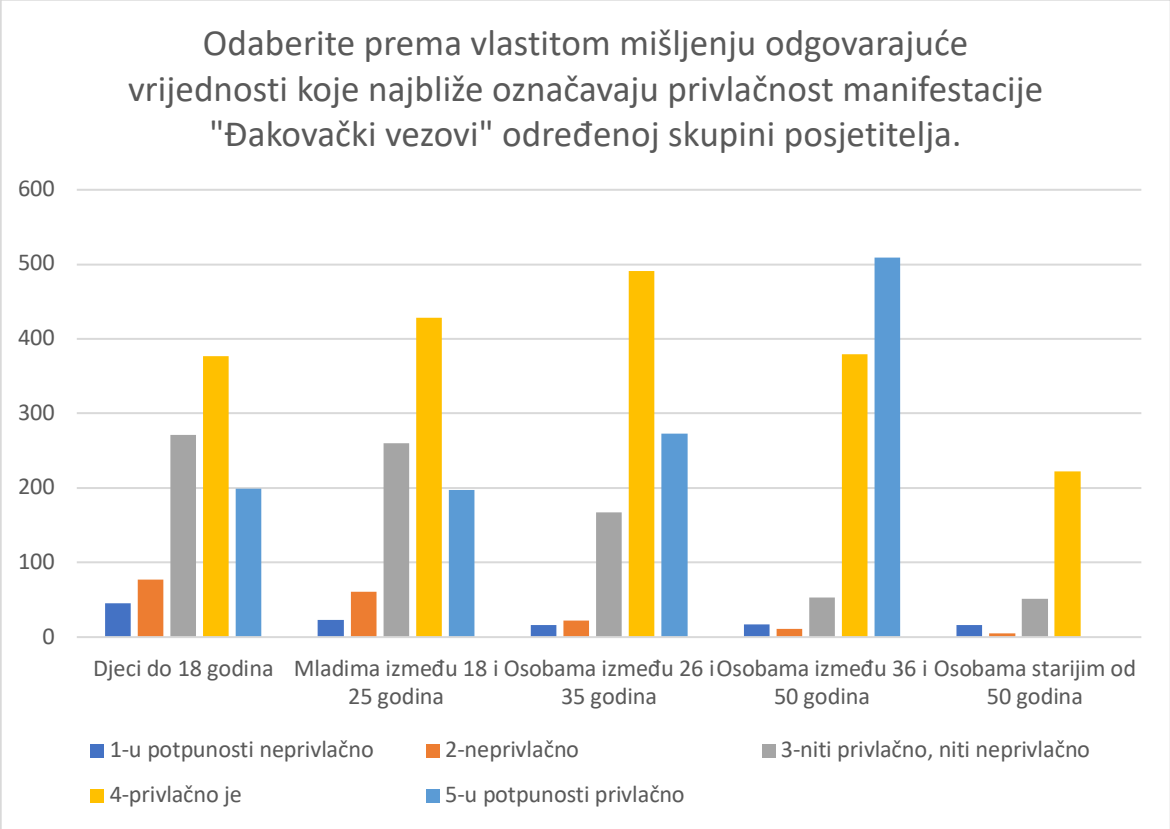
U idućem pitanju ispitanici su se prema vlastitom mišljenju dodijelili odgovarajuće vrijednosti koje najbliže označavaju privlačnost manifestacije određenoj skupini posjetitelja. Pritom vrijedi: 1-u potpunosti neprivlačno; 2-neprivlačno; 3-niti privlačno, niti neprivlačno; 4-privlačno je; 5-u potpunosti privlačno.

Kada su u pitanju djeca do 18 godina, 59,4% ispitanika smatra da je manifestacija privlačna navedenoj skupini posjetitelja (576 od 969 ispitanika odlučilo se za ocjenu 4 ili 5). Nadalje, 64,5% ispitanika slaže se da je manifestacija privlačna mladima između 18 i 25 godina života (625 od 969 ispitanika navedenoj dobnoj skupini dodijelilo je ocjenu 4 ili 5). Što se tiče osoba između 26 i 35 godina života, 78,8% ispitanika smatra kako su Vezovi iznimno privlačni upravo njima (764 od 969 ispitanika ocijenilo je ovu dobnu skupinu ocjenom 4 ili 5). Slijedi populacija između 36 i 50 godina života za koju se 91,6% ispitanika slaže da im je ova manifestacija privlačna (888 od 969 ispitanika dalo je pozitivnu ocjenu 4 ili 5). Sličan rezultat tiče se i

populacije starije od 50 godina života, za koju se ispitanici s 92,6% slažu da su im Đakovački vezovi u visokoj mjeri privlačno događanje (ocjenu 4 ili 5 dalo je 897 ispitanika).

Dakle, evidentno je da se ispitanici slažu da su Đakovački vezovi kao manifestacija privlačni svim dobnim skupinama, no najviše osobama starijim od 36 godina života. Dobiveni rezultati prikazani su u grafikonu 8.

Grafikon 8. Privlačnost manifestacije određenoj skupini posjetitelja

Izvor: Izrada autora

50,7% ispitanika smatra kako organizatori ne pridaju dovoljnu pozornost marketingu događanja. Suprotno navedenom, 37,8% slaže se da je marketing dovoljno zastupljen, dok se 11,6% nije izjasnilo. U grafikonu 9. prikazani su rezultati.

Grafikon 9. Pridavanje pozornosti organizatora marketingu događanja

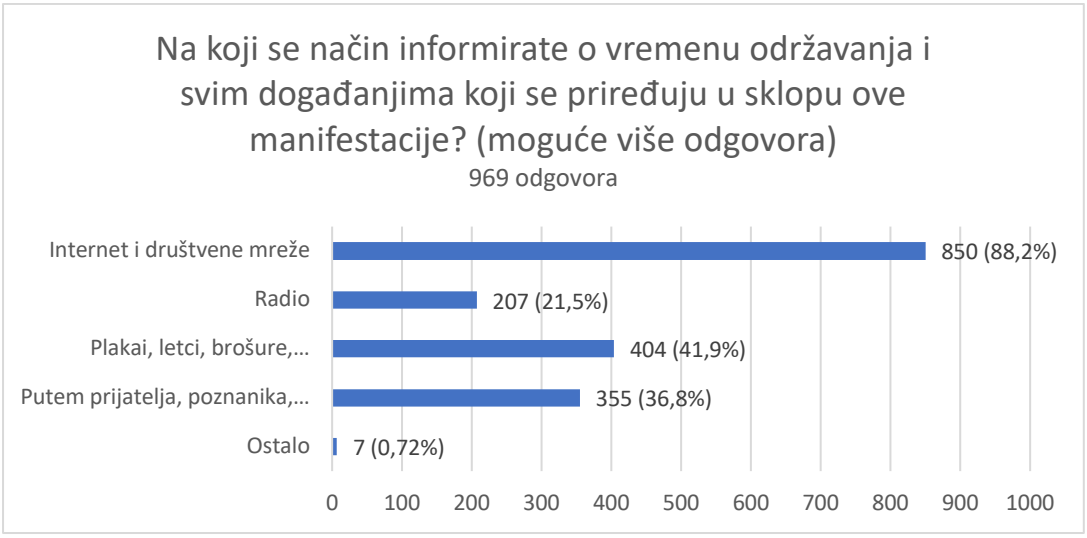

Izvor: Izrada autora

Ispitanici se o vremenu održavanja i svim događanjima koji se priređuju u sklopu ove manifestacije informiraju na više načina. Pritom najviše kako slijedi (grafikon 10):

- Internet i društvene mreže – 88,2%
- Plakati, letci, brošure – 41,9%
- Putem prijatelja, poznanika,… - 36,8%
- Radio – 21,5%
- Ostalo (matični KUD, Turistički ured i dr.) – 0,72%

Grafikon 10. Informiranje o vremenu održavanja i svim događanjima koji se priređuju u sklopu manifestacije

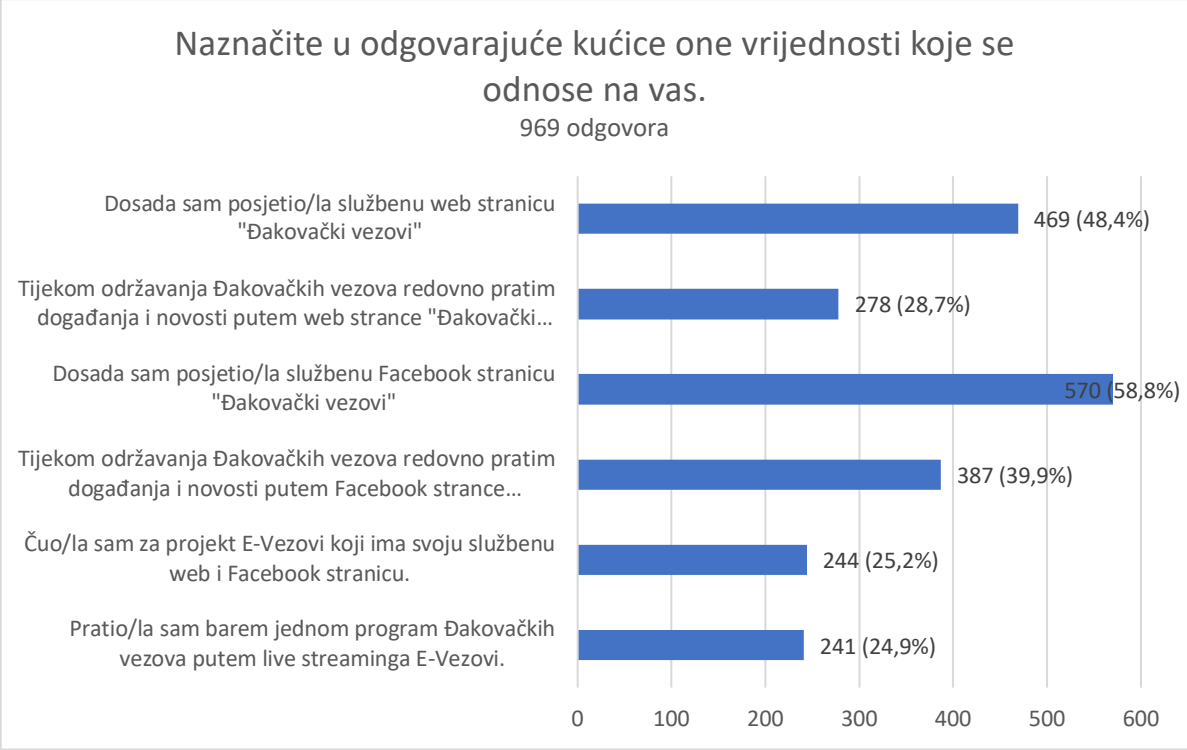

Izvor: Izrada autora

Manifestacija je zastupljena i popraćena na internetu i društvenim mrežama putem kojih se vrši i marketing događanja. Ispitanicima su postavljene određene tvrdnje, te su trebali naznačiti koje se odnose na njih. Tvrdnje i dobiveni rezultati su (grafikon 11):

- Dosada sam posjetio/la službenu web stranicu „Đakovački vezovi“. – 48,4%
- Tijekom održavanja Đakovačkih vezova redovno pratim događanja i novosti putem web stranice „Đakovački vezovi“. – 28,7%
- Dosada sam posjetio/la službenu Facebook stranicu „Đakovački vezovi“. – 58,8%
- Tijekom održavanja Đakovačkih vezova redovno pratim događanja i novosti putem Facebook stranice „Đakovački vezovi“. – 39,9%
- Čuo/la sam za projekt E-Vezovi koji imaju svoju službenu web i Facebook stranicu. – 25,2%
- Pratio/la sam barem jednom program Đakovačkih vezova putem live streaminga E-Vezovi. – 24,9%

Grafikon 11. Naznačavanje vrijednosti koje se odnose na posjetitelja osobno

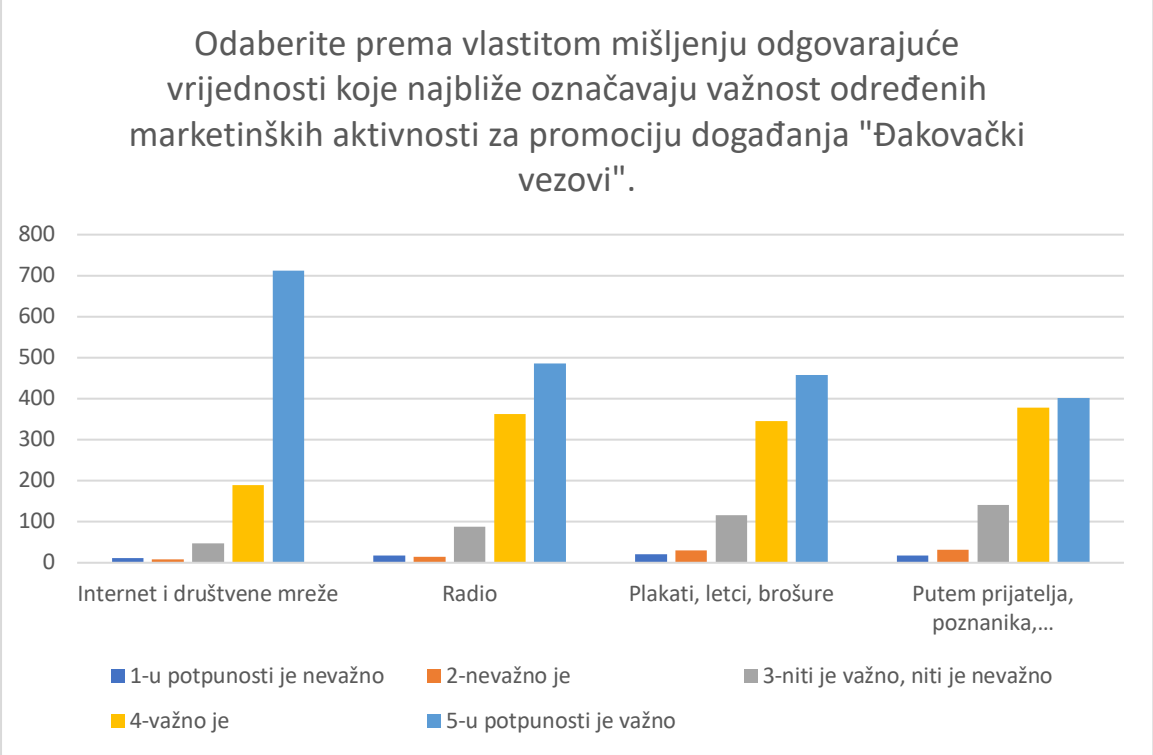
Izvor: Izrada autora

Ispitanici su prema vlastitom mišljenju odabrali odgovarajuće vrijednosti koje najbliže označavaju važnost određenih marketinških aktivnosti za promociju događanja Đakovački

vezovi (grafikon 12). Pritom vrijedi: 1-u potpunosti je nevažno; 2-nevažno; 3-niti važno, niti nevažno; 4-važno je; 5-u potpunosti je važno. Dobiveni rezultati pokazuju rezultate kako slijedi u nastavku.

Internet i društvene mreže kao važne marketinške aktivnosti za promociju Vezova prepoznalo je 93% ispitanika (901 od 959 ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5). Radio kao bitnu marketinšku aktivnost za promociju događanja prepoznalo je 87,5% ispitanika (848 od 969 ispitanika dodijelilo je ocjenu 4 ili 5). Nadalje, 82,9% ispitanika smatra da su plakati, letci i brošure važan marketinški alat u privlačenju posjetitelja (803 od 969 ispitanika odlučilo se za ocjenu 4 ili 5). Također, 80,4% ispitanika smatra da su prijatelji i poznanici izuzetno važni kada je u pitanju privlačenje posjetitelja i promocija događanja (779 od 969 ispitanika dodijelio je ocjenu 4 ili 5).

Grafikon 12. Važnost određenih marketinških aktivnosti za promociju događanja

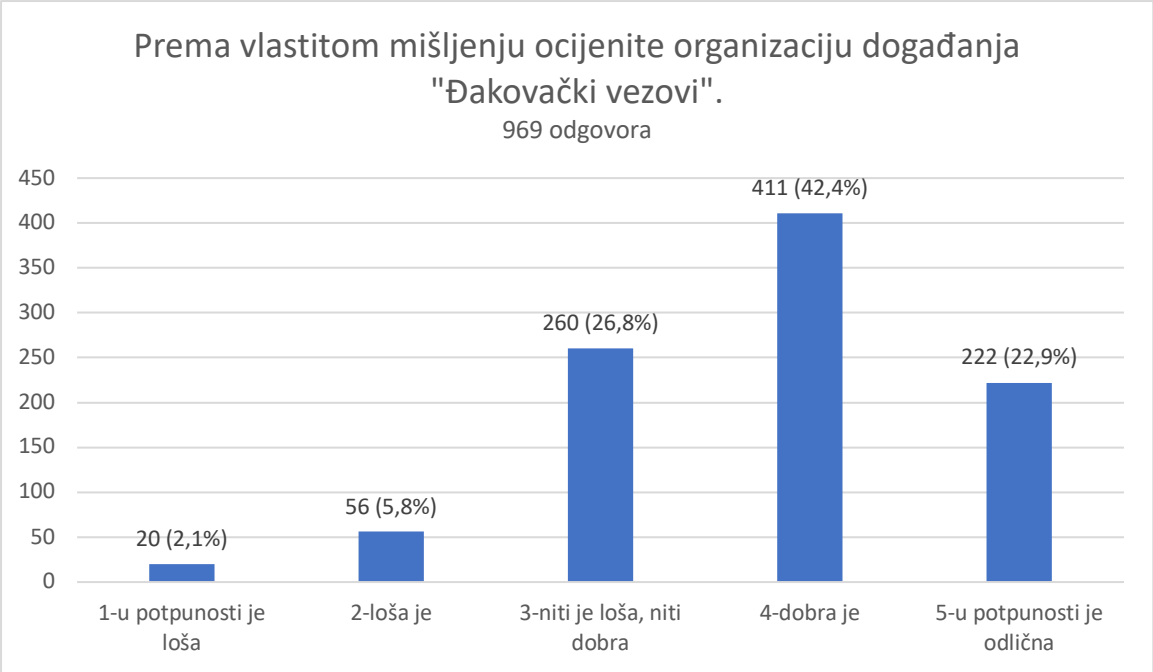

Izvor: Izrada autora

Ispitanici se slažu da je organizacija događanja Đakovački vezovi na visokoj razini, to potvrđuju dobiveni rezultati kako slijedi: 65,3% ispitanika smatra da je organizacija manifestacije dobra ili u potpunosti odlična (633 od 969 ispitanika odlučilo se za ocjenu 4 ili 5). Suzdržani su ostali ispitanici koji čine 26,8% ankete u sekciji ispitanika koji su dosada

posjetili Vezove (260 od 969 ispitanika smatra da organizacija nije niti loša, niti dobra). Ocjene 1 i 2 dalo je 76 ispitanika (7,8%) koji smatraju da je organizacija loša. Dobiveni rezultati prikazani su u grafikonu 13.

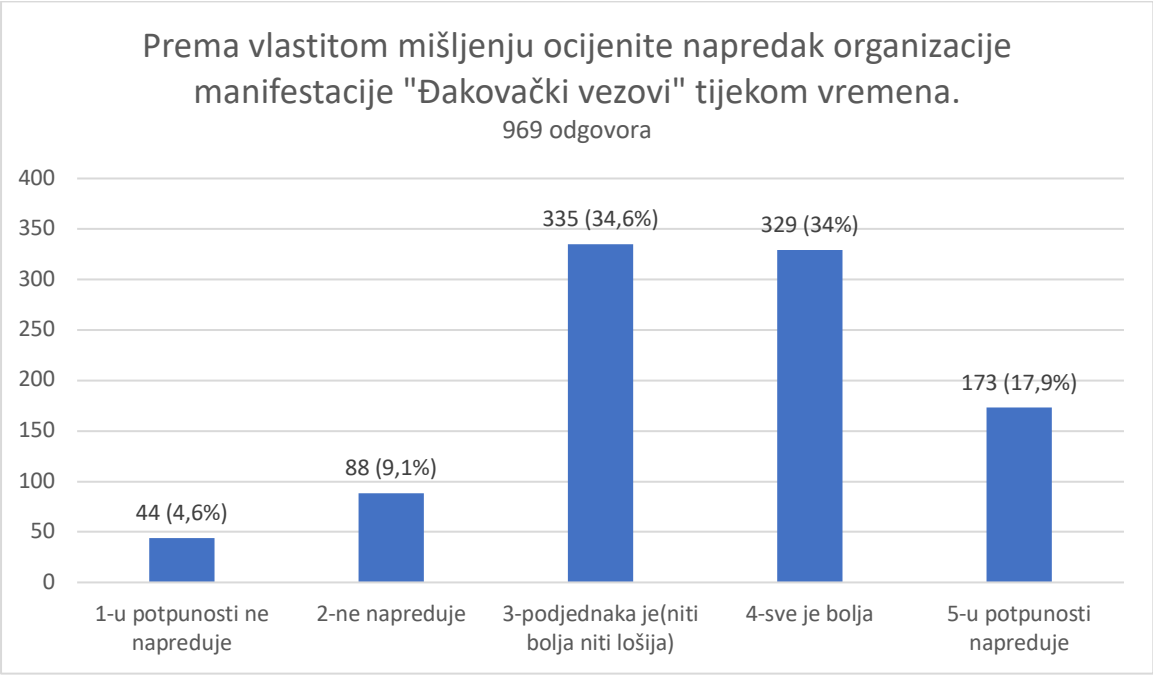
Grafikon 13. Ocjena organizacije događanja „Đakovački vezovi“

Izvor: Izrada autora

Što se tiče napretka organizacije tijekom vremena, 51,7% ispitanika slaže se da napreduje tijekom vremena (501 od 969 ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5). Suzdržano je ostalo 34,5% ispitanika koji smatraju da je organizacija podjednaka tijekom vremena (niti bolja niti lošija). Da je organizacija s vremenom sve lošija smatra 13,6% ispitanika (132 od 969 ispitanika dalo je ocjenu 1 ili 2). Mišljenje ispitanika o napretku organizacije tijekom vremena prikazano je u grafikonu 14.

Grafikon 14. Napredak organizacije manifestacije tijekom vremena

Izvor: Izrada autora

Ispitanicima su postavljene tvrdnje te su ocjenama od 1 do 5 označavali u kojoj se mjeri slažu s njima. Pritom vrijedi: 1-u potpunosti se ne slažem; 2-ne slažem se; 3-niti se slažem, niti se ne slažem; 4-slažem se; 5-u potpunosti se slažem Rezultati su grafički prikazani u grafikonu 15. Postavljene tvrdnje su sljedeće:

- Đakovo je grad posebno živ tijekom odvijanja manifestacije.
- Manifestacija pozitivno doprinosi imidžu grada.
- Iz godine u godinu sve je veća zainteresiranost iz Hrvatske, ali i ostalih dijelova svijeta.
- Program je raznovrstan i zanimljiv.
- Postoji dovoljno programa privlačnih za sve uzraste/dobne skupine.
- Događaj je moderan i privlačan.
- Vidljiv je velik trud i napor u organizaciji događanja.
- Ponosim se što u mom kraju postoji ovakva manifestacija.
- Budućnost ove manifestacije je svijetla, to je baština koja će se jednako njegovati i u narednim godinama.

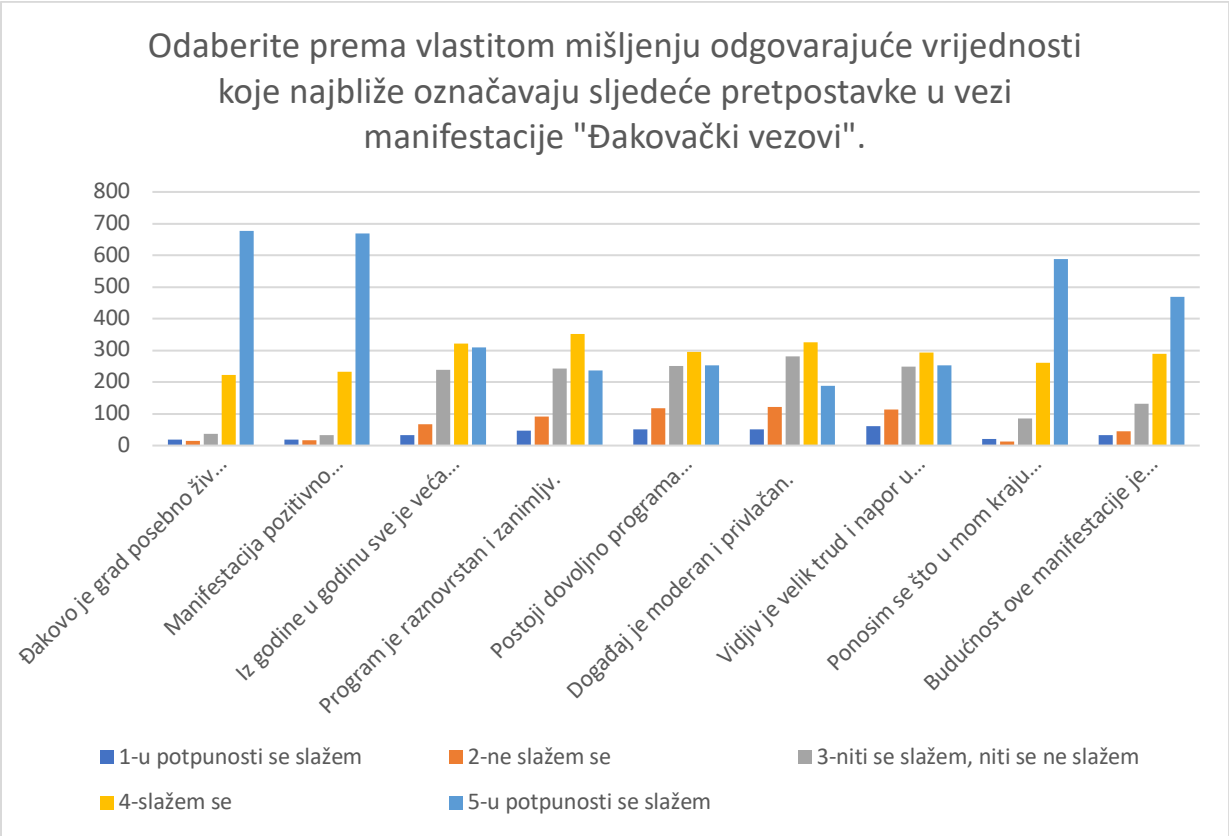
Ispitanici se u većoj mjeri slažu sa tvrdnjama, posebice sa sljedećim:

- Manifestacija pozitivno doprinosi imidžu grada.
  → 92,9% ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5, odnosno 901 od 969 ispitanika
- Đakovo je grad posebno živ tijekom odvijanja manifestacije.
  → 92,9% ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5, odnosno 900 od 969 ispitanika
- Ponosim se što u mom kraju postoji ovakva manifestacija
  → 88% ispitanika odlučilo se za ocjenu 4 ili 5, odnosno 853 od 969 ispitanika
- Budućnost ove manifestacije je svijetla, to je baština koja će se jednako njegovati i u narednim godinama.
  → 78,4% ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5, odnosno 760 od 969 ispitanika

U nastavku su tvrdnje koje su također pozitivno rangirane, no oko kojih su ispitanici imali više podijeljenosti u mišljenjima spram prethodno navedenih:

- Iz godine u godinu sve je veća zainteresiranost iz Hrvatske, ali i ostalih dijelova svijeta.
  → 65,1% ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5, odnosno 631 od 969 ispitanika
  → 24,6% ispitanika dalo je ocjenu 3, odnosno 238 od 969 ispitanika
  → 10,32% ispitanika dalo je ocjenu 1 ili 2, odnosno 100 od 969 ispitanika
- Program je raznovrstan i zanimljiv.
  → 60,8% ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5, odnosno 589 od 969 ispitanika
  → 24,97% ispitanika dalo je ocjenu 3, odnosno 242 od 969 ispitanika
  → 14,24% ispitanika dalo je ocjenu 1 ili 2, odnosno 138 od 969 ispitanika
- Postoji dovoljno programa privlačnih za sve uzraste/dobne skupine.
  → 56,7% ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5, odnosno 549 od 969 ispitanika
  → 25,9% ispitanika dalo je ocjenu 3, odnosno 251 od 969 ispitanika
  → 17,4% ispitanika dalo je ocjenu 1 ili 2, odnosno 169 od 969 ispitanika
- Vidljiv je velik trud i napor u organizaciji događanja.
  → 56,3% ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5, odnosno 546 od 969 ispitanika
  → 25,6% ispitanika dalo je ocjenu 3, odnosno 248 od 969 ispitanika
  → 18,1% ispitanika dalo je ocjenu 1 ili 2, odnosno 175 od 969 ispitanika
- Događaj je moderan i privlačan.
  → 53% ispitanika dalo je ocjenu 4 ili 5, odnosno 514 od 969 ispitanika
  → 29,1% ispitanika dalo je ocjenu 3, odnosno 282 od 969 ispitanika
  → 17,9% ispitanika dalo je ocjenu 1 ili 2, odnosno 173 od 969 ispitanika

Grafikon 15. Ocjena vrijednosti koje najbliže označavaju zadane pretpostavke u vezi manifestacije „Đakovački vezovi“

Izvor: Izrada autora

Iduće pitanje bilo je otvorenog tipa. Ispitanici su komentirali što smatraju da bi se moglo poboljšati u organizaciji manifestacije. Najčešće se ponavljaju odgovori koji se tiču organizacije koncerata (poželjni popularniji pjevači u kasnijem večernjem programu za mlađu populaciju te raznovrsniji glazbeni repertoar jer se iz godine u godinu ponavljaju izvođači). Reorganizacija koncertnog dijela Vezova poželjna je zbog prilagođavanja programa Vezova i mlađoj populaciji, no osim toga, ispitanici se izjašnjavaju da je potrebno i više nekih drugih događanja koja su prilagođena upravo mladima. Potrebno je uvesti više sadržaja i za najmlađe, odnosno djecu. Pomak se osjeti pokretanjem radionica za djecu, no mjesta za napredak ima još puno. Potrebno je organizirati više sadržaja za djecu, a osim radionica bi to mogle biti (interaktivne) predstave, mađioničar, Lego land i slično. Kritike se tiču i problematike smještaja gostujućih skupina. Nadalje, poželjno je više stranih sudionika. Naime, ispitanici su napomenuli da im se svečana povorka čini sve siromašnija i monotonija. Puno je kritika u vezi

marketinga i oglašavanja. U ovom segmentu ispitanici smatraju da bi se oglašavati trebalo tijekom cijele godine i to putem raznovrsnih alata i medija, te da bi promociju trebalo više usmjeriti van Hrvatske. Prijedlozi se tiču i više direktnih prijenosa na javnim televizijama, odnosno boljoj medijskoj popraćenosti. Također, potrebno je i stanovnike Đakova i okolice bolje informirati o svim događanjima koja se održavaju. Ispitanici navode i da bi bilo poželjno ishoditi dozvolu da lunapark tijekom glavna tri dana Vezova traje duže. Prijedlog se tiče i organizacije događanja u koju je poželjno uvesti više mladih ljudi, te umanjiti utjecaj politike na organizaciju. Ispitanici spominju i organizaciju mimohoda i konjičke manifestacije kojima je potrebno vratiti stari sjaj. Ispitanici također predlažu i više uličnih tamburaša, te blokiranje prometa kroz centar grada tijekom cijelih Vezova. U anketi su sudjelovali i članovi gostujućih skupina koji su se požalili na organizaciju prema njima, trebala bi biti pravodobnija informiranost i upućenost. Ispitanici su se također izjasnili da bi voljeli neke novosti u cjelokupni program jer smatraju da je dosta jednolično i da se svake godine sve isto ponavlja, dakle osvježiti program i popratne sadržaje. Poraditi na hrani za sudionike manifestacije te im osigurati piće dok su u povorci. Još jedna opaska: pripremiti zatvorenu lokaciju za otvorenje Đakovačkih vezova u slučaju kiše. Konačno, izdvajam komentar jednog ispitanika:“ Đakovački vezovi su tu kako bi očuvali tradiciju, ali i pružili ljudima zabavu. Jedini period kada grad "živne" upravo je u vrijeme Vezova. Žalosno je što se trajanje vezova skratilo i što se iz programa izbacuju (pokušavaju izbaciti) određeni događaji. Bez obzira što je ovo folklorna manifestacija, unutar nje moraju postojati događaji koji i nisu tog karaktera kako bi privukli što više ljudi.“

Od 969 ispitanika koji su dosada posjetili ovu manifestaciju, njih čak 850, odnosno 87,7% bi preporučili drugima da posjete neka događanja koja se organiziraju u sklopu Đakovačkih vezova. Samo 3,4% ne bi preporučilo posjetu Vezovima, dok 8,9% ne zna ili ne želi odgovoriti. Rezultati su prikazani u grafikonu 16.

Grafikon 16. Preporuka za posjetu manifestacije

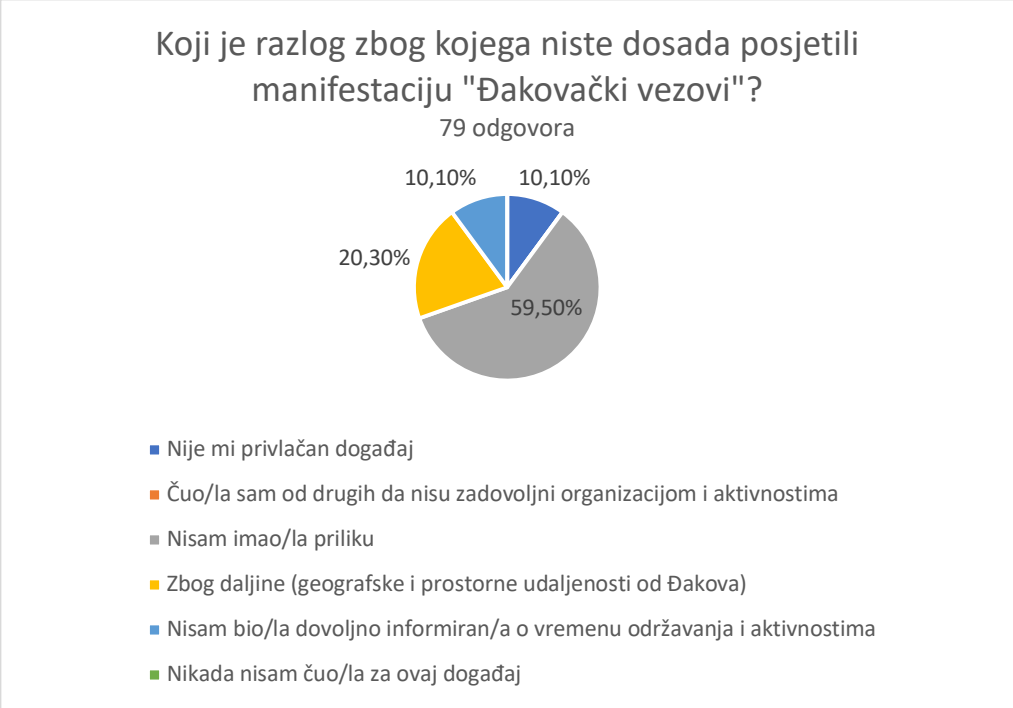

Izvor: Izrada autora

→ ISPITANICI KOJI NISU POSJETILI MANIFESTACIJU ĐAKOVAČKI VEZOVI

Od 1050 ispitanika koji su sudjelovali u anketnom istraživanju, njih 79 dosada nije posjetilo manifestaciju Đakovački vezovi. Kao razlog 59,5% ispitanika navodi da nisu dosada imali priliku, a 20,3% zbog daljine (geografske i prostorne udaljenosti od Đakova). Osim toga, 10,1% ispitanika navodi da nisu bili dovoljno informirani o vremenu održavanja i aktivnostima, te 10,1% da im nije privlačan događaj. Nitko od ispitanika nije naznačio da je čuo od drugih da nisu zadovoljni organizacijom i aktivnostima, niti da nije nikada čuo za navedeni događaj. U grafikonu 17. prikazani su dobiveni rezultati.

Grafikon 17. Razlog zbog kojega posjetitelji nisu dosada posjetili manifestaciju

Izvor: Izrada autora

Od ispitanika koji nisu dosada posjetili događaj, njih 81% navodi da imaju u planu u budućnosti posjetiti manifestaciju; 10,1% nema u planu niti ih zanima, a 8,9% ne zna ili ne želi odgovoriti (grafikon 18).

Grafikon 18. Posjeta događaja u budućnosti

Izvor: Izrada autora

5.5. Rasprava – kritike i prijedlozi

Anketno istraživanje provedeno je na 1050 ispitanika od kojih je 969 dosada posjetilo manifestaciju Đakovački vezovi, što čini 92% ukupnih ispitanika. Većina ispitanika su stanovnici Đakova i okolice (čak 83,6%). Velik uzorak u anketnom istraživanju i intervju s organizatorima događanja omogućuju usporedbu, prikaz realnog stanja i kritički prikaz te dobivanje prilično objektivne slike o organizaciji promatrane manifestacije.

U sklopu cjelokupnog programa, posjetitelje najviše privlače sljedeća događanja: svečana povorka – mimohod centrom grada, glazbeni program u Vezovskom šatoru, svečani program otvorenja Vezova, Mali Vezovi, nastupi gostujućih skupina te konjička natjecanja i programi na Državnoj ergeli Đakovo. Osim toga, tu se još mogu izdvojiti i Gastro fest te program „Slavonijo, zemljo plemenita“ (izbor za najbolje nošeno narodno ruho). Posjetitelji nisu u velikoj mjeri zainteresirani za izložbe, radionice, profesionalna i amaterska takmičenja, predstavljanje knjiga i literarne programe i MOTO susrete. Najprivlačnije događaje za posjetitelje unutar manifestacije prepoznali su i organizatori.

Rezultati istraživanja ukazuju na zadovoljstvo posjetitelja organizacijom događanja, koji se u većoj mjeri slažu da je organizacija manifestacije tijekom vremena sve bolja ili pak da je podjednaka. Organizatori su također podijeljeni oko stava napreduje li organizacija, ili je pak dosegla svoj vrhunac. Bilo kako bilo, jedno je sigurno: ne nazaduje. No, rezultati istraživanja pokazuju da su i organizatori i posjetitelji prepoznali poteškoće kadrovske prirode, tj. da su usuglašeni oko potrebe da se osvježi organizacijski tim, uvede više mlade snage, pronađu stručni ljudi koji će raditi volonterski, odnosno da se osvježe tijela novim ljudima, da se dijelom profesionalizira manifestacija uvođenjem stalnog umjetničkog voditelja i stalnog voditelja marketinga te da se umanji utjecaj politike u cjelokupnoj organizaciji.

Đakovački vezovi privlačni su svim dobnim skupinama, no ponajviše osobama starijim od 36 godina života, s čime se slažu i posjetitelji i organizatori. No, potrebno je napomenuti da nedostaje sadržaja za mlađu generaciju – kako za djecu, tako i za mlade od 18 do 30 godina. Đakovački vezovi jesu najprivlačniji osobama starijim od 36 godina, no to je zato što za njih postoji dovoljno programa i aktivnosti koji bi ih privlačili i koje bi posjetili. Što se tiče

najmlađih, odnosno djece, potrebno je više programa, odnosno radionica, interaktivnih predstava i slično. Kada su u pitanju mladi, njih u prvom redu zanima glazbeni program u Vezovskom šatoru te su njihove kritike usmjerene upravo u tom smjeru. Naime, iz godine u godinu se ponavljaju isti izvođači, te bi mladi voljeli da u programu sudjeluju popularniji i zabavniji pjevači. Njihov komentar je sljedeći: „Uklopiti tradiciju u današnji način života!".

Organizatori smatraju da je program Vezova dovoljno širok i raznovrstan te da bi uvođenje novih sadržaja ugrozilo bit manifestacije. Od 2018. godine su se stoga uklonila neka događanja koja u prvom redu nemaju poveznicu s kulturom, tradicijom, folklorom i izvrsnošću. No, posjetitelji smatraju da je potrebno osvježiti program, odnosno popratne sadržaje jer se svake godine ponavlja sve isto te je stoga ova manifestacija za stanovnike Đakova i okolice postala pomalo jednolična i monotona. Posjetitelji su svjesni činjenice da je svrha Đakovačkih vezova očuvanje tradicije, no naglašavaju da je tu tradiciju potrebno uklopiti u današnji način života te pružiti ljudima zabavu, posebice mlađoj populaciji. Bez obzira što su Đakovački vezovi izvorno folklorna manifestacija, posjetitelji su mišljenja da se ovdje moraju oklopiti i događaji koji nisu isključivo takvog karaktera kako bi se privuklo što više ljudi te kako bi u konačnici isto pozitivno utjecalo na stvaranje imidža grada. Isto tako, ispitanici napominju da je Đakovo grad posebno živ tijekom odvijanja manifestacije, te su stoga mišljenja da suženje programa i skraćenje trajanja manifestacije koje je nastupilo od 2018. godine nije svrhovito.

Što se tiče marketinga i oglašavanja, posjetitelji i organizatori se slažu da u ovom segmentu ima prostora za unapređenje. Naime, promocija Vezova ponajviše se bazira na regiju Slavonija i Baranja, no potrebno je povećati ju prvenstveno na nacionalnoj, a potom i nadnacionalnoj razini. Iako se događaj promovira u inozemstvu putem oglasa na društvenim mrežama te promocijama u sklopu turističkih sajmova (kao dio hrvatskog kulturnog turizma), ispitanici smatraju da to nije dovoljno te da je potreban dosljedniji i prodorniji pristup u oglašavanju van zemlje. No, prije toga potrebno je poraditi na oglašavanju u okvirima Hrvatske, i to tijekom cijele godine i putem raznovrsnih alata i medija, a prednost je potrebno dati Online i Social konvencionalnim metodama oglašavanja. Naime, rezultati istraživanja ukazuju na činjenicu da se o vremenu održavanja i svim događanjima koji se priređuju u sklopu manifestacije, ispitanici ponajviše informiraju putem interneta i društvenih mreža (88,2%). To su u prvom redu Facebook i službena web stranica. Čak 93% ispitanika smatra da su upravo Internet i društvene mreže najvažnije marketinške aktivnosti za promociju Vezova. Iako, važno je istaknuti da ispitanici prepoznaju i druge medije kao važne marketinške alate, a to su: radio (87,5%

ispitanika) te plakati, letci i brošure (82,9%). Osim toga, smatraju da prijatelji i poznanici također mogu biti bitan marketinški preduvjet za promociju Đakovačkih vezova. Bitno je naglasiti da ispitanici također smatraju da je nužna bolja suradnja s medijskim kućama, odnosno bolja medijska popraćenost i više direktnih prijenosa na javnim televizijama. Organizatori navode da trenutno nema posebne agencije koja bi se bavila isključilo „prodajom" Vezova, već se to radi pred svake Vezove, te da su odlučujući faktor financijska sredstva. Prijedlog je i da se uvede stalni voditelj marketinga.

Primjedbe posjetitelja i sudionika tiču se i informiranja. Naime, i posjetitelji i članovi gostujućih skupina napominju da ih je potrebno bolje i pravodobnije informirati i uputiti u aktivnosti i događanja. Organizatori prepoznaju ovaj problem te navode da su poželjne dodatne aktivnosti na podizanju informiranosti posjetitelja za vrijeme trajanja manifestacije putem info punktova.

Ulaznice za sva događanja u sklopu održavanja manifestacije se ne naplaćuju, pa se stoga organizacija susreće s poteškoćom nemogućnosti mjerenja broja posjetitelja. Naime, većina programa se održava na otvorenom javnom prostoru.

Sumirajući sve kritike posjetitelja za poboljšanje Đakovačkih vezova, taksativno se mogu navesti sljedeći prijedlozi:

- Osigurati bolju okrjepu za sve sudionike.
- Osigurati smještajne kapacitete za gostujuće skupine.
- Reorganizacija koncertnog dijela Vezova: raznovrsniji glazbeni repertoar, odnosno popularniji glazbeni izvođači za mlađu populaciju.
- Više sadržaja za mlade, posebice za djecu (radionice, predstave i sl.)
- Više stranih sudionika.
- Marketing i oglašavanje:
  → Oglašavati tijekom cijele godine;
  → Oglašavanje usmjeriti ponajviše na *Online* i *Social* konvencionalne metode, ali i ostale alate;
  → Promociju više vršiti izvan granica Slavonije i Baranje, kao i van Republike Hrvatske;
  → Bolja medijska popraćenost – u prvom redu više direktnih prijenosa na javnim televizijama;

→ Info punktovi za posjetitelje i sudionike tijekom održavanja manifestacije, ali i bolja informiranost o događanjima prije početka održavanja događanja;

- Osvježiti popratne sadržaje.
- Pripremiti zatvorenu lokaciju za otvorenje Đakovačkih vezova u slučaju lošeg vremena.
- Osvježiti organizacijski tim novim mladim ljudima te umanjiti utjecaj politike.
- Poraditi na konjičkim priredbama te im vratiti stari sjaj.
- Više uličnih tamburaša.
- Ne skraćivati vrijeme održavanja cjelokupnog programa Vezova.

Analizirajući sveukupne rezultate, može se zaključiti da se organizatori i posjetitelji slažu da je manifestacija vrlo uspješna, da daje prepoznatljivost sredini te da sva događanja koja se odvijaju u sklopu nje snaže sliku Đakova. Ispitanici iz Đakova i okolice navode da su ponosni što u njihovu kraju postoji ovakvo događanje.

Rezultati istraživanja upućuju na svijetlu budućnost ove manifestacije. Posjetitelji smatraju da je to baština koja će se jednako njegovati i u narednim godinama, dok organizatori komentiraju da će ustrajnim radom i očuvanjem vrijednosti manifestacije u narednim godinama porasti značaj i vrijednost manifestacije iz tog razloga što će manifestacije ovoga tipa postati rijetkost. Bitno je naglasiti da Đakovački vezovi imaju stabilno financiranje iz više izvora, dosta zainteresiranih sudionika te da su u posljednjih deset godina najbolja takva manifestacija u Slavoniji i Baranji, što pokazuju i nagrade u zemlji i inozemstvu. Osim toga, manifestacije je posljednjih godina postala vrlo atraktivna za turističke agencije koje se bave specifičnim turističkim programima na temu folklora. Sve navedeno upućuje na pozitivan nastavak njegovanja ove tradicije.

Privlačnost ove manifestacije potvrđuju i rezultati ispitanika koji dosada nisu posjetili Đakovačke vezove, a od kojih čak 81% navodi da imaju svakako u planu posjetiti događaj. Razlozi zbog kojega dosada nisu ogledaju se ponajprije u činjenici da nisu dosada imali priliku. Od ispitanika koji su dosada posjetili Vezove čak 87,7% navodi da bi i drugima preporučili da posjete ovo kulturno događanje.

6. ZAKLJUČAK

Prvi Đakovački vezovi održani su 2. i 3. srpnja 1967. godine kao specifična prigodna turističko-kulturna manifestacija u povodu Međunarodne godine turizma. Osnivač Đakovačkih vezova je Upravni odbor Turističkog društva na čelu s tadašnjim predsjednikom dr. Zvonimirom Benčević kojega se smatra idejnim tvorcem ove kulturne manifestacije. Prvi je program sadržavao sve bitne elemente manifestacije koji su zadržani sve do danas: smotra folklornih skupina, svatovske zaprege, izbor najljepše snaše i dr. Veliki i neočekivani uspjeh prve manifestacije te enormna podrška sredine, postali su motivator da se sa sličnim priredbama nastavi i u sljedećim godinama. S godinama, Vezovi su postali sve masovniji i sve je veći broj gostujućih folklornih skupina iz različitih dijelova Republike Hrvatske, ali i raznih dijelova Europe, pa i svijeta. Potrebno je izdvojiti jubilarne 50. Đakovačke vezove, kada je u svečanom mimohodu prodefiliralo 62 folklorne skupine iz Hrvatske i inozemstva s rekordnim oko 6000 sudionika, 50 okićenih svatovskih zaprega i 50 jahača.

Organizator Đakovačkih vezova je sam Grad Đakovo, a suorganizator Turistička zajednica Grada Đakova. Sredstva za potrebe organizacije manifestacije prikupljaju se iz brojnih izvora, a generalni sponzor je Osječka pivovara.

Kao manifestacija izvornog narodnog folklora Slavonije i Baranje, ali i šire, Đakovački vezovi dobili su poseban značaj. Ova turističko-kulturna manifestacija iz godine u godinu, od početaka iz 1967. godine, dokazuje svoju kvalitetu i ponosno brani svoje ime. Svake su godine Vezovi sve ljepši i privlačniji, a svaki novi su za grad, ali i cijelu Slavoniju i Baranju, jedan mali jubilej. Uz tamburicu, pjesmu i ples, u dane Vezova u Đakovu svatko može srcu dati oduška kroz tri tradicije ovoga kraja: folklor, gastronomiju i uzgoj konja. Đakovo je grad posebno živ tijekom odvijanja manifestacije koja ujedno pozitivno doprinosi imidžu grada. Velika posjećenost i niz događanja snaže sliku Đakova i pridonose vidljivosti destinacije i izvan Republike Hrvatske. Ova najvažnija smotra hrvatskoga folklornog stvaralaštva jača osjećaj pripadnosti i identitet Đakovčana i Slavonaca, te se ujedno povećava turistički i ugostiteljski promet Grada, što rezultira većim ulaganjima u ponudu, većim mogućnostima za uređenje i razvoj infrastrukture.

Za potrebe ovoga rada provedeno je empirijsko istraživanje – intervju s organizatorima manifestacije, te anketno istraživanje s uzorkom od 1050 ispitanika od kojih je 969 dosada

posjetilo promatrano događanje. Kombinacija velikog uzorka posjetitelja uz intervju s organizatorima omogućuje prikaz realnog stanja i dobivanje objektivne slike o organizaciji Đakovačkih vezova. Rezultati pokazuju da je organizacija događanja u većoj mjeri dobra te da je događaj privlačan svim dobnim skupinama, no prostora za poboljšanje uvijek ima. Kritike posjetitelja tiču se u prvom redu uvođenja raznovrsnijeg sadržaja i programa primjerenog djeci i mladima. Posjetitelji uvažavaju njegovanje kulture, tradicije, folklora i izvrsnosti, no smatraju da je tradiciju potrebno uklopiti u današnji način života što će doprinijeti većoj privlačnosti među mlađom populacijom. Za djecu je potrebno omogućiti više (interaktivnih) radionica, predstava i sl., a mladi predlažu reorganizaciju glazbenog dijela programa u Vezovskom šatoru. Ispitanici predlažu da se zadrže noseći program, a da se osvježe popratni sadržaji. Organizacijski problem je kadrovske prirode: potrebno je obnoviti organizacijski tim, uvesti više mlade snage te umanjiti utjecaj politike. Sve u svemu, ispitanici su zadovoljni samim događanjem, što potvrđuje rezultat od 87,7% ispitanika koji navode da bi i drugima preporučili da posjete neka događanja koja se organiziraju u sklopu ove manifestacije. Što se tiče ispitanika koji nisu dosada posjetili Vezove, njih 81% navode da imaju u planu učiniti to.

Iako razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologija dolazi do napretka u marketingu i oglašavanju ove manifestacije, i u ovom segmentu ima puno prostora za unapređenje: oglašavati tijekom cijele godine i na području cijele Hrvatske; promociju širiti i u inozemstvo; osigurati bolju medijsku popraćenost; za organizirati Info punktove za posjetitelje i sudionike tijekom održavanja manifestacije, ali i osigurati bolju informiranost o događanjima prije početka održavanja događanja i dr. S obzirom da je manifestacija dosada stekla svoj status i ime, odnosno izgradila svoj brend, marketing više nije ključna uloga u afirmiranju imena jer su svojim postojanjem, trudom i radom, Đakovački vezovi kao smotra izvornog folklora zadobili posebno ime na karti atrakcija. No, daljnjim ulaganjem u marketing moguće je još više napredovati, još dalje širiti glas Đakova, Đakovštine, Slavonije i Hrvatske, privući još više posjetitelja i sudionika, te produžiti trajanje turističke sezone.

LITERATURA

Knjige:

1. Ćurić, Mirko. 2008. *Đakovo, romansirani gradopis*. Đakovo: Đakovački kulturni krug
2. Dean, Zdravka, Ive Mažuran. 2003. *Đakovo*. Đakovo: DEAN d.o.o.
3. Koprivica, Miodrag. 2008. *Menadžment događanja*. Novi Sad: Prometej
4. Matthews, Doug. 2008. *Special Event Production: The Process*. Burlington: Elsevier's science
5. Van Der Wagen, Lynn, Brenda R. Carlos. 2008. *Event management-Upravljanje događanjima: Za turistička, kulturna, poslovna i sportska događanja*. Zagreb: MATE

Zbornici radova:

1. Ćurić, Mirko (ur.)., 1999. *31. Đakovački vezovi* [Revija Đakovačkih vezova]. Đakovo: Smotra folklora Đakovački vezovi
2. Ćurić, Mirko (ur.). 2006. *40. Đakovački vezovi* [Revija Đakovačkih vezova]. Đakovo: Gradsko poglavarstvo Grada Đakova
3. Ćurić, Mirko (ur.)., 2016. *50. Đakovački vezovi* [Revija Đakovačkih vezova]. Đakovo: Grad Đakovo
4. Ćurić, Mirko (ur.). 2017. *51. Đakovački vezovi* [Revija Đakovačkih vezova]. Đakovo: Grad Đakovo
5. Lekšić, Željko (ur.). 1998. *30. Đakovački vezovi* [Revija Đakovačkih vezova]. Đakovo: Smotra folklora Đakovački vezovi

Internet izvori:

1. CroVista.com. *Katedrala sv. Petra u Đakovu*, dostupno na: http://crovista.com/što-raditi/10-katedrala-sv-petra-u-đakovu (pristupljeno: 25.01.2019.)
2. Drum.hr. 2018. *Započeo program 52. Đakovačkih vezova*, dostupno na: http://drum.hr/zapoceli-52-djakovacki-vezovi/ (pristupljeno: 20.02.2019.)
3. Lončarić, Davor. 2016. *Otvoreni 50. Đakovački vezovi*, dostupno na: https://radio.hrt.hr/clanak/otvoreni-50-akovacki-vezovi/122643/ (pristupljeno: 17.02.2019.)
4. Nacional.hr. 2018. *U svečanom mimohodu 52. Đakovačkih vezova 60 skupina iz Hrvatske i svijeta*., dostupno na: https://www.nacional.hr/u-svecanom-mimohodu-52-dakovackih-vezova-60-skupina-iz-hrvatske-i-svijeta/ (pristupljeno: 20.02.2019.)

5. Predsjednica.hr. 2016. *Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović u Đakovu je sudjelovala na otvorenju 50. „Đakovačkih vezova“, tradicijskoj manifestaciji narodnog kulturnog stvaralaštva*, dostupno na: http://predsjednica.hr/objava/1/1/1025 (pristupljeno: 17.02.2019.)
6. Republika.eu. 2016. *50. Đakovački vezovi premještaju se za kolovoz i rujan*, dostupno na: http://republika.eu/novost/52057/50.-dakovacki-vezovi-premjestaju-se-za-kolovoz-i-rujan (pristupljeno: 17.02.2019.)
7. SiB.hr. 2016. *50. Đakovački vezovi*, dostupno na: http://sib.rtl.hr/galerije/dogadjanja/18536-galerija-50-dakovacki-vezovi.html (pristupljeno: 17.02.2019.)
8. Službena stranica TZ Grada Đakova (1). *Povijest grada*., dostupno na: http://www.tzdjakovo.eu/index.php/hr/o-dakovu/povijest-grada (pristupljeno: 25.01.2019.)
9. Službena stranica TZ Grada Đakova (2). Položaj, dostupno na: http://www.tzdjakovo.eu/index.php/hr/o-dakovu/polozaj (pristupljeno: 25.01.2019.)
10. Službena stranica Grada Đakova. *Manifestacije*., dostupno na: https://djakovo.hr/index.php/manifestacije (pristupljeno: 02.02.2019.)
11. Službena stranica Moje Đakovo. 2019. *53. Đakovački vezovi od 21. lipnja do 7. srpnja 2019*., dostupno na: https://moje-djakovo.com/53-dakovacki-vezovi-najava-manifestacije-21-lipnja-do-7-srpnja-2019/ (pristupljeno 25.02.2019.)
12. Službena stranica Đakovački vezovi (1). *O manifestaciji Đakovački vezovi*., dostupno na: https://djakovacki-vezovi.hr/o-manifestaciji-djakovacki-vezovi/ (pristupljeno: 03.02.2019.)
13. Službena stranica Đakovački vezovi (2). 2018. *U svečanoj povorci 3.000 sudionika*., dostupno na: https://djakovacki-vezovi.hr/u-svecanoj-vezovskoj-povorci-3-000-sudionika/ (06.02.2019.).
14. Službena stranica Općine Mala Subotica. 2014. *KUU Zvon na Đakovačkim vezovima 2014*., dostupno na: http://www.opcina-mala-subotica.hr/kuu-zvon-na-dakovackim-vezovima-2014/ (pristupljeno: 06.02.2019.)
15. Službena stranica Poslovnog Turizma. *Đakovo-Manifestacije*., dostupno na: http://www.poslovniturizam.com/destinacije/dakovo/7/manifestacije/ (pristupljeno: 16.02.2019.)
16. Službena stranica E-Vezovi, dostupno na: http://www.e-vezovi.com/evezovi.html (pristupljeno: 16.02.2019.)

17. Službena stranica Osijeknews.hr. 2016. *Otvoreni 50. Đakovački vezovi*., dostupno na: https://osijeknews.hr/otvoreni-50-dakovacki-vezovi/ (pristupljeno: 17.02.2019.)
18. Triprabbits.com. 2016. Đakovački vezovi, dostupno na: https://triprabbits.com/hr/djakovacki-vezovi-djakovo-hrvatska-znamenitosti-atrakcije/ (pristupljeno: 17.02.2019.)
19. Župan, S. 2014. *Vezovska revija tiskovina bez remitende*, Glas-slavonije.hr, dostupno na: http://www.glas-slavonije.hr/240140/4/VEZOVSKA-REVIJA--tiskovina-bez-remitende (pristupljeno: 20.02.2019.)

Ostalo:

1. Glavaš, Jerko. 2017./2018. *Menadžment događanja: P1: Menadžment-događaj: svrha i pojam* [nastavni materijal]. Osijek: Odjel za kulturologiju
2. Knežević, Mirko– bivši višegodišnji predsjednik folklornog odjela Đakovačkih vezova – usmene informacije
3. Strategija gospodarskog razvoja Grada Đakova 2016.-2020., dostupno na: http://www.djakovo.hr/dokumenti/images/dokumenti/strategija/STRATEGIJA%20GOSPODARSKOG%20RAZVOJA%20GRADA%20ĐAKOVA%202016.%20-%202020..pdf (pristupljeno: 25.01.2019.)
4. Upravni odjel za društvene djelatnosti Grada Đakova (2018). *Financijski plan 52. Đakovačkih vezova 2018. godine*. Đakovo: Gradsko vijeće Grada Đakovo, dostupno na: http://djakovo.hr/dokumenti/images/dokumenti/sjednicagradskogvijeca/2018/TOČKA%209.pdf (16.02.2019.)
5. TZ Grada Đakova. 2018. *Program 52. Đakovačkih vezova*, dostupno na: https://tzdjakovo.eu/images/PROGRAM_-_52._ĐAKOVAČKI_VEZOVI.pdf (pristupljeno: 08.02.2019.)
6. TZ Grada Đakova. 2016. *Rebalans plana rada Turističke zajednice Grada Đakova za 2016. godinu.*, dostupno na: https://www.tzdjakovo.eu/images/Rebalans_PLANA_RADA_ZA_2016_TZ_ĐAKOVO.pdf (pristupljeno: 25.01.2019.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Đakovačka katedrala
Slika 2. Prvi grb Đakovačkih vezova
Slika 3. Đakovačko korzo u doba prvih Vezova
Slika 4. Svečano otvorenje 50. Đakovačkih vezova
Slika 5. Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović na otvorenju jubilarnih Vezova
Slika 6. Svečana povorka – mimohod centrom grada
Slika 7. Svatovske zaprege
Slika 8. Program u Strossmayerovom parku

POPIS TABLICA

Tablica 1. Usporedan prikaz broja sudionika, folklornih skupina i svatovskih zaprega na svečanim povorkama 45.-52. Đakovačkih vezova
Tablica 2. Mišljenje organizatora oko privlačnosti manifestacije „Đakovački vezovi“ određenoj skupini posjetitelja

POPIS SHEMA

Shema 1. Program prvih Đakovačkih vezova

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Spol
Grafikon 2. Dob
Grafikon 3. Stupanj (završenog) obrazovanja
Grafikon 4. Zanimanje/zaposlenje
Grafikon 5. Mjesto stanovanja (prebivalište)
Grafikon 6. Posjeta manifestaciji „Đakovački vezovi“
Grafikon 7. Najprivlačniji događaji u sklopu manifestacije
Grafikon 8. Privlačnost manifestacije određenoj skupini posjetitelja
Grafikon 9. Pridavanje pozornosti organizatora marketingu događanja
Grafikon 10. Informiranje o vremenu održavanja i svim događanjima koji se priređuju u sklopu manifestacije
Grafikon 11. Naznačavanje vrijednosti koje se odnose na posjetitelja osobno
Grafikon 12. Važnost određenih marketinških aktivnosti za promociju događanja
Grafikon 13. Ocjena organizacije događanja „Đakovački vezovi“
Grafikon 14. Napredak organizacije manifestacije tijekom vremena
Grafikon 15. Ocjena vrijednosti koje najbliže označavaju zadane pretpostavke u vezi manifestacije „Đakovački vezovi“
Grafikon 16. Preporuka za posjetu manifestacije
Grafikon 17. Razlog zbog kojega posjetitelji nisu dosada posjetili manifestaciju
Grafikon 18. Posjeta događaja u budućnosti